

Національний університет "Острозька академія"

Факультет романо-германських мов

Кафедра англійської філології

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему

Жанрово-стилістичні особливості виступів TED

Виконала: студентка II курсу, магістерського рівня
спеціальності: 035 Філологія
Спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
Чупринської І.І.

Керівник д. політ. н., проф. Худолій А.О.

Рецензент _____

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри англійської філології
протокол № ___ від “__” _____ 2022 р.
Зав.кафедри _____ Анатолій ХУДОЛІЙ

Острог – 2022 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1	13
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	13
1.1 Підходи до тлумачення публічного дискурсу	13
1.2 Публічні промови як компонент публічного дискурсу	23
1.3 Ted Talks як особливий вид публічних промов.....	30
1.4 Функціональна спрямованість Ted Talks	36
1.5 Жанрові та стилістичні особливості публічних виступів Ted Talks	44
Висновки до розділу 1.....	51
2.1 Лінгвістичні відмінності промов на тему критичних ситуацій від промов на інші теми	56
2.2 Стилiстичні особливості промов.....	63
Висновки до розділу 2.....	82
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	86
1. Арутюнова Н. Д. Дискурс // Лингвистический энциклопедический словарь. М.: Сов. Энциклопедия, 1990.....	86
2. Бабіч О. В. Поняття комунікативно-дискурсивна культура: історичний аспект //Вісник Національного університету оборони України. – 2013. – №. 6. – С. 7-13.	86
3. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник/ Флорій Бацевич. К.: Академія, 2004. 342 с.....	86
4. Демьянков В. З. Англо-русские термины по прикладной лингвистике и автоматической переработке текста: в 4 вып. М.: Всесоюзный центр переводов ГКНТ и АН СССР, 1982. Вып. 2. Методы анализа текста. 288 с.....	86
5. Бехта І. А. Сучасні напрями вивчення художнього дискурсу //Наукові записки Луганського національного університету імені Т. Шевченка. Серія «Філологічні науки. – 2011. – №. 1. – С. 33.....	86
6. Блох М.Я. Текст у поступовій динаміці становлення та її сім життів. Мова. Культура. Мовленнєве спілкування. 2013. № 3. С. 5-8.	86

7. Блох М. Я., Фрейдина Е. Л. Публичная речь и ее просодический строй. – М. : Прометей, 2011. – 236 с.86
8. Волковинська В. О. «ВІДКРИТІСТЬ» У СОЦІАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ //Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2016. – №. 14. – С. 19-22.86
9. Воронцова Т. А. О соотношении понятий публичный дискурс язык СМИ публичная речь // Вестник Удмуртского университета. Серия «История и филология». – 2008. – №. 3. – С. 17-22.86
10. Данилюк Л. В., Рябокiнь Н. О. ПОЛІТИЧНА ПРОМОВА ЯК ЖАНР ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ //ББК 67 П68. – 2018. – С. 47.86
11. Демецька Владислава Валентинівна: Теорія Адаптації в Перекладі. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук. Київ, Київський національний університет ім. Т. Шевченка, 2008. 27 с.86
12. Демьянков В. З. Англо-русские термины по прикладной лингвистике и автоматической переработке текста: в 4 вып. М.: Всесоюзный центр переводов ГКНТ и АН СССР, 1982. Вып. 2. Методы анализа текста. 288 с.87
13. Донець П.М. Національно-культурна специфіка дискурсу / П. М. Донець // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Під загальн. Ред. І. С. Шевченко. – Харків: Константа, 2005. – С. 198–232.87
14. Землянова Л. М. Коммуникативистика и средства информации: англо-рус. Толковый словарь концепций и терминов. М.: Изд-во Моск. Ун-та, 2004. 415 с.87
15. Коваленко А. Б. Соціальна психологія / А. Б. Коваленко, М. Н. Корнєв. – К.: Вид-во «Геопринт», 2006. – 400 с.87
16. Комарова, З. И. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике / З. И. Комарова. – Екатеринбург : Изд-во УрФУ, 2012. – 818 с.87
17. Красных В. В. “Свій” среди “чужих”: миф или реальность? / Красных В. В. – М.: ИТДГК “Гнозис”, 2003. – 375 с.87
18. Куранова С. Дискурсивно-прагматичні особливості інтерв'ю публічної мовної особистості (на матеріалі англійської та української мов) //Мандрівець. – 2012. – №. 6. – С. 50-54.87
19. Леонтьев, А.А. Психология общения / А.А. Леонтьев. – М. : Смысл, 1999. – 365 с.87
20. Макаренко Є. А., Кучмій О. П. Дискурс // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./ Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К: Знання України, 2004 Т.1 760 с.87
21. МакКуэл, Д. Журналистика и общество [Текст] / Д. МакКуэл. – М. : МедиаМир, 2013. – 374 с.87
22. Мартинюк А. П. Конструювання гендеру в англomовному дискурсі : [монографія] / А. П. Мартинюк. – Харків : Константа, 2004. – 292 с.87
23. Мірошниченко І. Г. Стилий текст в українському масмедійному дискурсі //Дис. Дніпро. –

2020.	87
24. Николаева Т. М. Краткий словарь терминов лингвистика текста // Новое в зарубежной лингвистике. Лингвистика текста / сост., общ. Ред. И вступ. Ст. Т. М. Николаевой. М., 1978. Вып. VIII. С. 467–472.	88
25. Огієнко І. С. Дискурс та підходи до його аналізу: погляди на проблему сучасних англomовних дослідників // Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Сер.: Філологічна. – 2012. – №. 23. – С. 98-102.	88
26. Ольшанский Д. В. Основы политической психологии / Ольшанский Д.В. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496 с.	88
27. Особливості публічного мовлення Джерело: http://um.co.ua/5/5-9/5-95038.html	88
28. Шарманова Н. М. Дискурс Новітніх Медіа: Інституційність І Стереотипність // Міжнародна науково-технічна конференція Сталий Розвиток Промисловості Та Суспільства – 2015. – С. 80.	88
29. Петлюченко Н. В. ПУБЛІЧНА ХАРИЗМАТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ // ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені ВН Каразіна № 1023. – 2012. – С. 10.	88
30. Почепцов Г. Від Facebook'у і гламуру до Wikileaks: медіакомунікації // К.: Спадщина. – 2012. – Т. 464.	88
31. Пригарина, Н. К. Риторический аспект изучения стратегий и тактик аргументативной деятельности / Н. К. Пригарина // Известия Волгоградского государственного педагогического университета. Языкознание. – 2009. – № 2 (36), ч. 2. – С. 165–168.	88
32. Что такое TED Talk? Джерело: https://zanz.ru/chto-takoe-ted-talk/	88
33. Al Gore - Climate change is our reality. How do we deal with it (2021)	88
34. Alexander Belcredi - How a long-forgotten virus can help tackle the antibiotic problem (2017) ..	88
35. A-Z. English. Режим доступа: http://azenglish.ru	88
36. Celina de Sola - How mental health care can break the cycle of violence (2022)	88
37. Chad Frischmann - 100 Solutions to Fight Global Warming (2018)	88
38. Colette Pichon Battle - Climate change will displace millions. Here's how we prepare. (2019)	89
39. Habermas, J. The structural Transformation of the Public Sphere. An Inquiry into a Category of Bourgeois Society. Cambridge [Text] / J. Habermas. – Massachusetts : The MIT Press, 1991.	89
40. His Holiness Pope Francis - Combating climate change is our moral duty (2020)	89
41. Howard Taylor - Global Initiative to End Violence Against Children (2019)	89
42. Jan Bremmer - War in Ukraine and consequences for the world order (2022)	89
43. Jesse GIUNTA RAFEH. How to Deal with Anxiety and Start Living a Happy Life [Электронный ресурс]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YxzPIU5ZuvY	89
44. Joy Wolfram - How Nanoparticles Could Change Cancer Treatments? (2018)	89

45. Leslie Morgan Steiner - Why Domestic Violence Victims Don't Leave Their Torturers (2013).....89
46. McKee A. The public sphere: An introduction. – Cambridge University Press, 2005.89
47. Kress G. Multimodal discourse analysis //The Routledge handbook of discourse analysis. – Routledge, 2013. – С. 61-76.89
48. Mallinder M. Teaching English using TED Talks // EFL Magazine. The Magazine for English Language Teachers, 2016. – August Issue.89
49. Reiner Emig. Introduction: contemporary Anglo-German relations // Stereotypes in contemporary Anglo-German Relations / Ed. By Reiner Emig. – New York: St. Martin's Press, 2000. – P. 1–14. ... 89
50. Ruzo A. How I found a mythical boiling river in the Amazon [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.ted.com/talks/andres_ruzo_how_i_found_a_mythical_boiling_river_in_the_amazon89
51. Seth Berkley - HIV and Influenza – A Strategy for Vaccination (2010)89
52. Seriot P. Analyse du discours politique soviétique. – Paris : Institut d'études slaves, 1985.89
53. Sophie Rose - How urgent COVID-19 human trials work and why I'm a volunteer (2020).....90
54. TED talks Джерело: <https://www.ted.com/talks?language=ru>90

ВСТУП

Комунікація в даний час набуває статусу невід'ємного компонента в існуванні людства. Люди передають необхідну інформацію у вигляді промови - найбільш поширеному каналу комунікації серед людей.

У житті кожної сучасної людини виникають ситуації, коли особливо важливим є вміння публічно виступати і представляти свої думки певній аудиторії, незважаючи на напрям і сферу діяльності. Публічний виступ – це процес передачі певної інформації з метою висловити свої думки і вплинути на думку інших. Публічні виступи як тип мовної презентації постійно привертає увагу вітчизняних науковців. Значний внесок у досліджувану проблему зробили: Сагач Г.М., Авраменко В.А., Гамова Г.І., Тимченко І.В. Крім того, питанням займалися зарубіжні науковці, такі як Джеймс Хьюмз, Девід Кристал, Марк Малліндер та Дейл Корнегі.

З початку 21-го століття популярність набирають різні подкасти та науково-популярні відео-лекції. Досить інформативними та затребуваними є науково-популярні відео-виступи американського проекту TED.

Сьогодні виступи у стилі TED дуже популярні у всьому світі. Вони набирають мільйони переглядів на YouTube. TED – це американська некомерційна організація, яка займається поширенням ідей у форматі 18-хвилинних лекцій. Це проект, покликаний об'єднати ентузіастів з усіх куточків планети та надати їм можливість поділитись своїми ідеями з усім світом.

Науково-популярні відео мають великий успіх по всьому світу і набирають десятки мільйонів переглядів. Через таку світову популярність даного жанру виникає проблема, як зробити ці відео доступними для будь-якої людини на планеті. Більшість відеозаписів створюються англійською

мовою, що змушує перекладачів по всьому світу працювати над перекладами цих відео іншими мовами.

Відмінність TED від інших конференцій:

- 1) це спікери, які можуть не мати наукового ступеня, але, безумовно, це лідери та яскраві особистості у різних сферах діяльності;
- 2) це манера подачі виступу – відкрита, творча, жива, захоплююча, мотивуюча;
- 3) це тематика виступів – різноманітна, актуальна, інноваційна;
- 4) це ідеї – креативні, свіжі, засновані на особистому досвіді промовців;
- 5) це глядачі – активні слухачі, учасники виступу насправді.

Вадливо відмітити, що лекції TED Talks, як і будь-який інший науково-популярний текст, багаті на мовні (а в нашому випадку і невербальні) засоби оформлення емоційної та естетичної інформації.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю більш ретельного вивчення питань, що стосуються аналізу виступів у форматі TEDx Talks, оскільки такий жанр охоплює низку стилів, зокрема науково-популярний та розмовний.

Методологічною та теоретичною базою роботи стали наукові дослідження з теорії дискурсу (Н. Д. Арутюнова, Р. Водак, Т. А. Ван Дейк, В. І. Карасік, А. А. Кібрик, А. Макхул, К. Ф. Сєдов, М. Стаббс та ін.); з дискурс-аналізу (Г. П. Грайс, М. Култхард, М. Л. Макаров, А. А. Романов, З. З. Харріс та ін); з теорії аргументації (А.П. Алексєєв, А.М. Баранов, В.М. Сергєєв та ін); з дослідження риторичної комунікації (Є.В. Ключєв, А.В. Радюк, Є.П. Черногрудова та ін.); з дослідження усної та письмової форми мови (Г. О. Винокур, Т. М. Власова, О. С. Ісерс, Д. Кристал, О. Б. Сиротініна, А. С. Трач, С.Ф. Іванова та ін.).

Метою даного дослідження є аналіз жанрово-стилістичних особливостей виступів Ted Talk на тему критичних ситуацій.

Поставлена мета передбачає **вирішення** таких завдань:

- 1) проаналізувати підходи до тлумачення публічного дискурсу;
- 2) виявити особливості публічних промов;

- 3) розглянути особливості Ted Talk;
- 4) дослідити функціональну спрямованість Ted Talks;
- 5) описати жанрові та стилістичні особливості Ted Talks;
- 6) проаналізувати стилістичні та лексичні засоби та прийоми у промовах на тему критичних ситуацій.

Об'єктом роботи є виступи Ted Talk.

Предмет роботи: жанрово-стилістичні особливості виступів Ted Talk на тему критичних ситуацій.

У роботі використано такі **методи дослідження**: описово-аналітичний – для збирання, систематизації й аналізу фактичного матеріалу; структурний і семантичний – для аналізу текстової інтеграції лексики на тему моди і краси; метод вибірки – для вибору доцільних матеріалів – виступів TedTalks; спостереження та порівняльний метод – для відзначення відмітних лексичних та стилістичних характеристик вибраних відео; описовий метод – для визначення особливостей та пояснення їх функції; статистичний метод – для відстеження тенденцій та частоти одних і тих же закономірностей у виступах.

Матеріалом дослідження послужила вибірки із відеороликів TedTalks на тему критичних ситуацій і становить 12 виступів. До таких виступів відносяться:

1. *Celina de Sola - How mental health care can break the cycle of violence (2022)*
2. *Jan Bremmer - War in Ukraine and consequences for the world order (2022)*
3. *Al Gore - Climate change is our reality. How do we deal with it (2021)*
4. *Sophie Rose - How urgent COVID-19 human trials work and why I'm a volunteer (2020)*
5. *His Holiness Pope Francis - Combating climate change is our moral duty (2020)*
6. *Colette Pichon Battle - Climate change will displace millions. Here's how we prepare. (2019)*
7. *Howard Taylor - Global Initiative to End Violence Against Children (2019)*
8. *Joy Wolfram - How Nanoparticles Could Change Cancer Treatments?*

(2018)

9. *Chad Frischmann - 100 Solutions to Fight Global Warming (2018)*

10. *Alexander Belcredi - How a long-forgotten virus can help tackle the antibiotic problem (2017)*

11. *Leslie Morgan Steiner - Why Domestic Violence Victims Don't Leave Their Torturers (2013)*

12. *Seth Berkley - HIV and Influenza – A Strategy for Vaccination (2010)*

Наукова новизна визначається тим, що вперше було виокремлено лінгвостилістичні та лексико-семантичні особливості промов англійською мовою, виділено основні лексичні одиниці, які використовуються для досягнення комунікативних цілей та досліджено функції лексичних та стилістичних засобів, що використовуються у відеороликах TedTalks.

Теоретичне значення роботи полягає у подальшій розробці механізмів вивчення публічних виступів, їх функції, цілі, дослідження лексико семантичних особливостей промов англійською мовою.

Практична цінність дослідження визначається тим, що отримані результати можуть бути використані для подальшого аналізу промов Ted Talk. Матеріали можуть знайти застосування у викладанні англійської мови в середній і вищій школі, при написанні курсових і дипломних робіт, для мовознавців, які прагнуть продовжувати досліджувати лексичні та стилістичні матеріали відео виступів TedTalks.

Апробація роботи. Взято участь у міжнародній науково-практичній студентській конференції «Комунікація та інформаційна війна» з темою доповіді «Висвітлювання війни в Україні англомовними французькими ЗМІ (France24)». Ще один виступ на тему «Вплив публічних виступів на аудиторію, психологічні аспекти» було висвітлено на міжнародній науково-практичній викладацько-студентської інтернет-конференції: «Гібридна й інформаційна війна у теоретичному та прикладному аспектах» на базі Національного Університету «Острозька академія». Сертифікати додаються.

Структура роботи. Робота складається зі змісту, вступу, двох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків, списку літератури з 54 джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок.

У вступі подано актуальність теми, методологічну та теоретичну базу дослідження, мету, завдання, об'єкт та предмет, методологію та новизну дослідження, а також практичне і теоретичне значення.

Перший розділ присвячений визначенню поняття «публічний дискурс» і аналізу його особливостей. Ми також розглянули TedTalks як особливий вид публічних промов і функціональну спрямованість; проаналізували жанрові та стилістичні особливості виступів.

У другому розділі при з'ясували лінгвістичні відмінності промов на тему критичних ситуацій від інших; ми також проаналізували стилістичні та лексичні особливості промов.

У висновках подається заключна думка щодо проаналізованого матеріалу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Підходи до тлумачення публічного дискурсу

Перш ніж розглядати підходи до тлумачення публічного дискурсу, варто розглянути існуючі у світовій науці визначення самого поняття дискурсу, особливо, зважаючи на те, що в сучасній лінгвістичній науці немає єдності поглядів щодо тлумачення цього терміну.

Насамперед необхідно зазначити, що термін «дискурс» (лат. – *discursus*, англ. – *discourse*, фр. – *discours*, італ. – *discorso*) походить від латинського «*discurrere*» – «обговорення», «переговори» і означає мовленнєву ситуацію обміну висловлюваннями між співрозмовниками. У широкому сенсі дискурс виступає синонімом слів «розмова», «діалог», «бесіда». У вузькому значенні дискурс практично збігається з особливим типом розмови, при якому відбувається обмін аргументами за і проти чогось.

Звертаючись до аналізу дефініцій поняття «дискурс» у численних наукових публікаціях, логічно виділити у яких основні підходи до тлумачення даного феномена:

- лінгвістичний аспект розгляду дискурсу має на увазі комплексний соціолінгвістичний, лінгвокультурний, психолінгвістичний, лінгвосинергетичний аналіз;
- кратологічний аспект розгляду дискурсу фокусує увагу на його владних характеристиках;
- семіотичний аспект вивчення дискурсу розглядає дискурс з погляду культурного коду, знаково-символічної культурної освіти;
- соціо-комунікативний аспект акцентує увагу на комунікативних цілях та соціальних функціях дискурсу;
- критичний дискурс-аналіз поєднує у собі всі перераховані вище підходи до вивчення дискурсу [20].

Слід зазначити, що ці підходи співвідносяться між собою не за принципом взаємовиключення чи опозиції, а взаємодоповнення, що, власне, і

пояснює відсутність єдиного підходу до аналізу дискурсу у зв'язку з міждисциплінарною специфікою цього феномену.

Початок лінгвістичного застосування поняття дискурсу у 1950-ті роки заклав Е. Бенвеніст. Розробляючи теорію висловлювання, він використав традиційний для французької лінгвістики термін *discours* для характеристики «промови, яка властива мовцю». Вивчення дискурсу як аналітичної соціальної категорії онтологічно пов'язане з концепцією та інтерпретацією феномену мови в навколишньому світі. Вивчення процесів та явищ за допомогою дискурсивного аналізу сягає 60-х років минулого століття: завдяки розвитку ідей постмодернізму та семіотики «лінгвістичний поворот» доповнився у суспільних науках таким міждисциплінарним методом дослідження, як «дискурсивний поворот». В основі дискурсивного аналізу лежить постулат: вивчаючи мову, можна вивчити людину і навколишню дійсність [20].

У радянській філології поняття дискурс уперше застосували у 1970-ті роки у значенні, близькому до терміну функціональний стиль. Одне з перших лінгвістичних визначень поняттю дискурс дала Т. М. Ніколаєва: «Дискурс – багатозначний термін лінгвістики тексту, що вживається рядом авторів у значеннях, майже омонімічних. Найважливіші з них: 1) зв'язний текст; 2) усно-розмовна форма тексту; 3) діалог; 4) група висловлювань, пов'язаних між собою за змістом» [23, с. 467].

Н. Д. Арутюнова визначає дискурс як «пов'язаний текст у сукупності з екстралінгвістичними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами; текст, взятий у подієвому аспекті; мова, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей та механізмах їх свідомості (когнітивних процесах)» [1].

Український дослідник О. В. Бабіч зазначає, що значення латинського слова *discursus* спочатку обмежувалося темами дії: біг (у різних напрямках); спеціальна двонаправлена атака війська, що має на меті ізолювати частини війська супротивника один від одного (*pincer movement*). Вживання поняття дискурс пережило два основних етапи: 1) перехід слова в термін, при

використанні його обмеженою кількістю осіб; 2) метафоризація. Тему говоріння (на відміну від теми дії) латинський словник не зафіксував. Вона постала на пізніх етапах функціонування мови, поза межами титульного етносу [2].

Як пише І. Г. Мірошниченко, тема говоріння з'являється у французьких та англійських словниках і там домінує: «Тепер слово дискурс використовується для позначення мови, говоріння, міркування, здатності до міркування. В англійській мові, куди це слово проникло з французької, закріпилося й більш специфічне значення церковної проповіді. Французькі укладачі граматик рідної мови закріпили його як лінгвістичний термін: *discours direct*, *discours indirect*, *parties du discours* (пряме мовлення, непряме мовлення, частини мови). Лише у приватному вживанні в поемах Едмунда Спенсера (XVI століття) слово *discourse* зберегло тему військової дії та позначає процес битви (*process of combat*)» [22].

В. В. Демецька розуміє дискурс комплексно, як структурно обумовлену мовну практику, говорить про те, що дискурс — це певна інтерактивна діяльність учасників спілкування, встановлення та підтримання контакту, емоційний та інформаційний обмін, вплив один на одного, переплетіння комунікативних стратегій, що миттєво змінюються та його вербальних і невербальних втілень у практиці спілкування [10].

Л. М. Землянова зазначає, що слово дискурс походить від латинського *discursus*. В англійській мові *discourse* має кілька значень: лекція, мова, трактат, розмова, бесіда, висловлювання, надфразова єдність, текст. У комунікативістиці поняття дискурсивності асоціюється з комунікабельністю тексту як тканини, фактури та структури різноманітних мов інформації у їх мовному прояві у різних соціокультурних контекстах. Як дискурси вивчається різноманітна інформація – від газетно-журнальних текстів до театральних-сценічних, фотографічних, телевізійно-кінематографічних, живописних, архітектурних, балетних та інших образних мов спілкування в діях та проявах [13].

Багато років дискурс розумівся суто лінгвістично як текст чи мова,

проте канали передачі дискурсу (усний чи письмовий канали комунікації) не розглядалися, різницю між ними не враховувалися. Текстовий підхід до визначення дискурсу застосував В. З. Дем'янков, який визначив дискурс як «довільний фрагмент тексту, що складається з більш ніж однієї пропозиції. Часто, але не завжди концентрується навколо деякого опорного концепту; створює загальний контекст, що описує дійові особи, об'єкти, обставини, часи, вчинки тощо, визначаючись не стільки послідовністю речень, скільки тим загальним для творця дискурсу та його інтерпретатора світом, який „будується“ по ходу розгортання дискурсу, — це точка відліку „етнографії мови“» [4].

Патрік Серіо виділяє вісім значень поняття «дискурс», які фігурують у дослідженнях французької школи дискурс-аналізу. «Термін дискурс, – зазначає автор, – отримує безліч застосувань. Він означає, зокрема: по-перше, *еквівалент поняття «мова» у соссюрівському сенсі, тобто будь-яке конкретне висловлювання*; по-друге одиницю, яка за розміром перевищує фразу, висловлювання у глобальному сенсі; те, що є предметом дослідження «граматики тексту», яка вивчає послідовність окремих висловлювань.

Також важливо відмітити, що у межах теорій висловлювання чи прагматики дискурсом називають вплив висловлювання на його одержувача та його внесення у «ситуацію висловлення» (що передбачає наявність суб'єкта висловлювання, адресата, моменту і певного місця висловлювання); також при спеціалізації значення 3 «дискурс» означає бесіду, яку розглядають як основний тип висловлювання.

У Еміля Бенвеніста «дискурсом» називається мова, що присвоюється мовцем, на противагу «розповіді», яка розгортається без експліцитного втручання суб'єкта висловлювання. Деякі вчені іноді протиставляються мова та дискурс (*langue/discourse*). Таким чином, розрізняється дослідження елемента «в мові» та його дослідження «в мові» як «в дискурсі».

Термін «дискурс» часто використовується також для позначення системи обмежень, які накладаються на необмежену кількість висловлювань через певну соціальну чи ідеологічну позицію. Так, коли йдеться про

«феміністський дискурс» або про «адміністративний дискурс», розглядається певний тип висловлювання, який вважається притаманним феміністкам чи адміністрації.

За традицією аналіз дискурсу визначає свій предмет дослідження, розмежовуючи висловлювання та дискурс. Висловлювання – це послідовність фраз, укладених між двома семантичними прогалинами, двома зупинками у комунікації; дискурс – це висловлювання, що розглядається з погляду дискурсного механізму, який ним управляє. Таким чином, погляд на текст із позиції його структурування в «мові» визначає цей текст як висловлювання; лінгвістичне дослідження умов виробництва тексту визначає його як дискурс [52].

Дискурс, який розуміється як текст, занурений у ситуацію спілкування, допускає безліч вимірів. Соціолінгвістичний підхід до дослідження дискурсу передбачає аналіз учасників спілкування як представників тієї чи іншої соціальної групи та аналіз обставин спілкування у широкому соціокультурному контексті.

З позицій соціолінгвістики можна виділити два основні типи дискурсу: персональний (особистісно-орієнтований) та інституційний. У першому випадку промовець виступає як особистість у всьому багатстві свого внутрішнього світу, у другому випадку - як представник певного соціального інституту.

Персональний дискурс існує у двох основних різновидах: побутове та буттєве спілкування. Побутове спілкування відбувається між добре знайомими людьми, воно зводиться до підтримки контакту та вирішення повсякденних проблем. Його особливість полягає в тому, що це спілкування діалогічно за своєю суттю, протікає пунктирно, учасники спілкування добре знають один одного і тому спілкуються на скороченій дистанції, не промовляючи детально про те, про що йдеться. Це розмова про очевидне і легко зрозуміле.

Саме для цього типу дискурсу справедливо те, що вербальне спілкування лише доповнює невербальне, а основна інформація передається

мімікою, жестикуляцією, діями, що супроводжують мову, і т.д. Специфіка побутового спілкування детально відображена у дослідженнях розмовної мови. Побутове спілкування є природним вихідним типом дискурсу, що органічно засвоюється з дитинства. Цей тип дискурсу характеризується спонтанністю, сильною ситуативною залежністю, яскраво вираженою суб'єктивністю, порушеннями логіки та структурної оформленості висловлювань.

Фонетично тут є нормою нечітка вимова. Спілкуючись на побутовому рівні, люди вдаються до зниженої та жаргонної лексики. Найважливішою характеристикою одиниць розмовної мови є їх конкретна денотативна спрямованість, ці слова вказівні за своїм призначенням (саме тому вони й легко замінюються невербальними знаками), крім того, у вузькому колі добре знайомих людей реалізується лімітивна (обмежуюча, парольна) функція спілкування, комунік знаки, які підкреслюють їхню приналежність до відповідного колективу (сімейні, групові слова) та незрозумілі стороннім. Нечіткість вимови корелює з семантичною нечіткістю одиниць: значення слів дуже рухливі, слова легко замінюються на приблизні субститути, це мова, у якій панують займенники та вигуки.

Побутовий дискурс відрізняється тим, що адресат повинен розуміти того, хто говорить з півслова. Активна роль адресата в цьому типі дискурсу надає відправнику промови великі можливості для оперативного перемикання тематики, а також для легкого переведення інформації в підтекст (іронія, мовна гра, натяки тощо).

На відміну від побутового в буттєвому дискурсі робляться спроби розкрити свій внутрішній світ у всьому його багатстві, спілкування має розгорнутий, гранично насичений змістами характер, використовуються всі форми мови на базі літературної мови; буттєве спілкування переважно монологічне і представлене творами художньої літератури та філософськими та психологічними інтроспективними текстами.

Бутійний дискурс у багатьох відношеннях діаметрально протилежний побутовому, але подібний до нього в одній дуже важливій якості: це опора на

активне осмислення змісту промови з боку адресата. Особистісно-орієнтоване спілкування будується на широкому смисловому полі у свідомості адресата, хоча природа розширення смислів у побутовому та буттєвому спілкуванні різна. У першому випадку розуміння змісту залежить від конкретної ситуації спілкування, у другому - від форми знака та особистісної концептосфери адресата.

У вітчизняній лінгвістиці дискурс часто трактується з позицій діяльнісного підходу. При цьому структурно дискурс розглядається як єдність тексту та контексту, лінгвістичних та соціокультурних компонентів. Типовим у цьому плані є трактування дискурсу А. П. Мартинюка [22]. Автор розглядав феномен у двох аспектах: з позиції результату як сукупність текстів, що виникають у процесі комунікації, а з позиції процесу як мовленнєву діяльність.

Не залишилося поза увагою вчених і питання про диференціацію та кореляцію понять «дискурс» та «текст». Так, наприклад, І. Бехта виділяє «дискурс» як родове поняття по відношенню до видових понять «мова» та «текст» [5]. Крім того, автор трактує дискурс як комунікативну подію, що полягає у взаємодії учасників комунікації у вигляді вербальних текстів та інших знакових комплексів у певних контекстах спілкування.

Існують і інші точки зору, що розглядають співвідношення дискурсу та тексту. На думку Гюнтера Кресса, дискурс має соціальне походження, а текст – лінгвістичне. Дискурс – це спосіб говоріння, зумовлений соціальними інститутами та соціальними відносинами. Саме ця соціальна основа підкреслюється в таких виразах, як «юридичний дискурс», «медичний дискурс», «расистський дискурс», «сексистський дискурс». Особливості того чи іншого дискурсу знаходять вираження у лінгвістичній формі. У свою чергу, лінгвістична форма, представлена в тексті, репрезентує специфічні аспекти дискурсу. Більш того, Кресс розглядає жанр як детермінанту оформлення та висловлювання певного дискурсу. Наприклад, до середини ХІХ століття в газетах не існувало такого жанру як «передова стаття». Його поява була обумовлена потребою оформлення нового дискурсу [47].

Розглянувши таким чином підходи до визначення поняття дискурсу, дамо характеристику публічному дискурсу. У сучасній лінгвістичній та нелінгвістичній літературі поняття «публічний дискурс», «масова комунікація» часто без належного обґрунтування ототожнюються із поняттям «публічний дискурс». Очевидно, що основою такої синонімізації є характер адресації. Справді, у найширшому розумінні, публічний дискурс – це дискурс, орієнтований на масового адресата. Однак адресатом такого дискурсу може бути як масовий, так і множинний адресат. Отже, публічний дискурс включає в себе як масове, так і публічне спілкування. Під публічним спілкуванням розуміють зазвичай ряд ситуацій, у яких відбувається безпосереднє спілкування адресанта з множинним адресатом, тобто численною і неоднорідною аудиторію, яка, тим не менш, є об'єднаною за яким-небудь параметром (місце, соціальна приналежність, вік тощо).

Масова комунікація передбачає лише опосередковане спілкування через засоби масової інформації. Засобом передачі інформації сьогодні є не лише ЗМІ, а й Інтернет. А.А. Леонтьєв зазначав, що разом із зростаючою можливістю впливу масова комунікація має власну специфіку, яка таку дію ускладнює. По-перше, комунікатор неспроможний відстежувати реакцію аудиторії. По-друге, радіо-, телевізійна та інтернет-аудиторія не просто розосереджена у просторі, вона розосереджена психологічно, тому її важче зацікавити. По-третє, теле- та радіоаудиторія практично не піддається «зараженню», на відміну від безпосередніх слухачів. По-четверте, через засоби інформації відбувається так зване дистрибутивне спілкування: адресант зорієнтований на множинного адресата, а адресат сприймає це спілкування майже як міжособистісне. По-п'яте, виступаючий має орієнтуватися на дуже різний рівень слухачів та глядачів [19].

Отже, публічний дискурс передбачає як опосередковану через ЗМІ форму спілкування з масовим адресатом, і безпосередню – з множинним адресатом.

Характер адресації публічного дискурсу обумовлює його тематичне обмеження: предмет громадського дискурсу може бути значним і цікавим

максимально широкій аудиторії. Тематика публічного дискурсу визначається насамперед інтересами адресата, отже, це може бути політика, економіка, питання етики, моралі, здоров'я тощо [9]. Оскільки вибір предмета мови має бути орієнтований на множинного гетерогенного адресата, остільки цей предмет повинен обговорюватися в мовних та мовленнєвих формах, доступних та зрозумілих такому адресату.

З іншого боку, адресант у публічному дискурсі – це індивідуальний мовець, який повинен мати високий рівень комунікативної компетентності. Адресант, як правило, професійно пов'язаний з мовленнєвою діяльністю (журналіст, письменник, актор, вчений, політик тощо). Висловлення тут виступає як важливий чинник у підтримці реноме, створенні іміджу. Високий соціальний статус адресанта сприяє тому, що його думка здатна вплинути на громадську думку [18].

Водночас адресантами публічного дискурсу в умовах сучасної соціально-політичної ситуації у світі можуть бути люди, не пов'язані з професійною мовною комунікацією, тобто рядові носії мови. Зникненню грані між звичайним та інституційним спілкуванням значною мірою сприяють сучасні ЗМІ та можливість спілкування через інтернет.

Прикладом може бути жанр експрес-інтерв'ю, коли мовець висловлюється з приводу тієї чи іншої події «експромтом», нерідко у прямому ефірі; форуми у сфері Інтернет-комунікації. Проте такі форми громадського дискурсу є периферійними.

На думку автора, доцільно включати в поняття «публічний дискурс» не тільки усне, а й письмове спілкування (усне – безпосереднє спілкування з аудиторією, або через інтернет, радіо та телебачення; письмове – через газети та журнали, а також за допомогою такого виду текстів, як листівки, письмові звернення тощо). Тим більше, що в такій новій формі публічного дискурсу, як інтернет-комунікації, є значний корпус текстів, що представляють письмову фіксацію мовлення.

Відповідно форма громадського дискурсу може бути як монологічною, так і діалогічною. Публічний монолог адресований безпосередньо адресату,

множинному або масовому (публічні виступи перед аудиторією, телевізійні виступи та виступи по радіо, статті тощо). Публічний діалог (полілог) має опосередковану адресацію масової аудиторії (інтерв'ю, публічні дискусії тощо).

Також слід зауважити, що, на думку автора, поняття «публічний дискурс» не збігається повністю і з поняттям «публічна мова», прийнятим у риторичі. Публічний дискурс завжди орієнтований на аудиторію гетерогенну. Публічне мовлення як ораторський твір може бути орієнтоване як на гетерогенну, так і на гомогенну аудиторію.

Публічна мова може бути фактом професійного дискурсу, як, наприклад, промови у суді, наукові лекції чи доповіді. Такий дискурс обмежений відповідними параметрами. Адресант отримує право на промову в даному дискурсі через свій професійний статус, а не авторитет у суспільстві. Винятки в даному випадку становлять показові судові процеси або суспільно значущі науково-популярні лекції та доповіді.

Таким чином, суттєвими параметрами публічного дискурсу можна вважати: масову чи множинну адресацію; адресанта – індивідуального мовця, що має певний соціальний статус, що дає «право на мову»; суспільно значиму тематичну спрямованість; інтелектуалізовану, але зрозумілу широкій аудиторії мова.

Таким чином, будь-який публічний виступ як жанрове явище є однією з форм соціальної діяльності, що регулює поведінку її адресатів.

Таке розуміння узгоджується з уявленням про публічний виступ у рамках лінгвориторики, яка розглядає будь-який ораторський виступ як засіб безпосереднього впливу на масову аудиторію з метою домогтися від адресата прийняття самостійного рішення про необхідність, бажаність або можливість скоєння / відмови від скоєння певної посткомунікативної дії на користь мовця [10]. При цьому до основних елементів, що становлять процес усного виступу, відносяться:

- мовець (speaker),
- слухач (hearer),

- повідомлення (message),
- канал передачі повідомлення (channel),
- комунікативна ситуація, формуючими факторами якої виступають цілі та інтенції учасників спілкування

Отже, сучасний публічний дискурс, на погляд автора, є якісно новим типом дискурсу, який включає в себе і поняття публічне мовлення як усний (рідше письмовий) риторичний твір, так і абсолютну більшість мовних жанрів дискурсу ЗМІ.

1.2 Публічні промови як компонент публічного дискурсу

Виходячи з викладеного в першому параграфі дослідження визначення поняття «дискурс», є підстави вважати, що релевантними ознаками дискурсу є його текстова сутність у поєднанні з прагматичними та соціолінгвістичними параметрами.

Таким чином, розгляд поняття «дискурс» у співвідношенні з категорією «текст» вводить дискурс у систему координат лінгвістики тексту, а під дискурсивним аналізом розуміють міждисциплінарну галузь знання, що передбачає вивчення тексту з урахуванням всього арсеналу засобів з таких областей, як соціолінгвістика, психолінгвістика, теорія мовних актів, лінгвістика тексту, лінгвокультурологія, стилістика культура мови та ін.

Типологізація дискурсу на соціолінгвістичних підставах виділяє сферу публічного інституційного дискурсу, який поєднує риси притаманні інтерперсональному спілкуванню та засобам масової комунікації [25].

Дійсно, будь-який ораторський виступ можна розглядати як засіб переконання та безпосереднього впливу на масову аудиторію, що однаково відноситься і до інших форм масової комунікації, таких як телебачення, радіо, інтернет, спеціалізовані друковані видання.

Отже, зберігаючи загалом риси класичної ораторської промови, сучасна публічна мова перебуває під сильним впливом ЗМІ. Таке зіставлення, на думку багатьох дослідників, дозволяє розглядати публічну мову як одну з форм масової комунікації, яка може реалізовуватися у різних сферах

професійної ораторської діяльності (політичний виступ, судовий виступ, релігійна проповідь тощо).

Публічний дискурс, який є, по суті, одним із численних типологічних різновидів інституційного дискурсу, у широкому сенсі можна назвати «мовою інтелектуалізованого характеру», спрямованою на адресу широкої аудиторії, через яку реалізується спілкування окремих осіб з множинним недистанційованим та масовим дистанційованим адресатом [28].

У якості множинного недистанційованого адресата дискурсу виступає присутня на публічному виступі аудиторія, у якості масового дистанційованого – глядачі телевізійних каналів та користувачі мережі Інтернет.

Окрема особистість є адресантом дискурсу і часто є відомою медійною персоною, під якою найчастіше розуміється популярний діяч в будь-якій із сфер суспільного життя, що здійснює акт комунікації через канали ЗМІ.

Однак у сучасному світі з'явилася та активно розвивається тенденція організації виступів маловідомих особистостей на всесвітню аудиторію. Прикладом цього може служити напрямок TED Talks.

Ця інтернет-платформа пред'являє до адресанта ряд вимог, при виконанні яких будь-яка людина може стати адресантом публічного виступу та поділитися своїм досягненням з множинним недистанційованим та масовим адресатом, тобто створити публічний дискурс.

Уточнимо тип і форму мови досліджуваного жанру. Публічна мова – монолог, що протікає в усній формі. Форма мови досліджуваного жанру промов передбачає відсутність обмінів комунікативними ходами між адресантом та множинним недистанційованим адресатом.

У зв'язку з цим можна зробити висновок, що з позиції дискурс-аналізу публічна мова є єдиним комунікативним ходом адресанта. Дане твердження не суперечить теорії дискурс-аналізу, проте викликає сумніви, якщо брати до уваги комунікативно-прагматичний підхід до дискурсу, що активно розвивається, який дозволяє досліджувати багатосторонній процес комунікації з урахуванням немовних факторів [16].

Публічна мова має чітку спрямованість на адресата і створюється з метою переконання/освіти/розваги аудиторії, інакше кажучи, публічна мова відображає адресатоцентричний підхід до взаємодії з аудиторією.

Так, комунікативний хід множинного адресата, який не є можливим повною мірою проаналізувати за допомогою мовних методів дискурс-аналізу, завжди мається на увазі і проходить часто в невербальній формі.

Публічні промови, що реалізуються через інтернет-простір. Важливу роль тут відіграє фактор множинного недистанційованого адресата, який «визначає організацію дискурсу адресанта» [31, с. 45]. Крім множинного адресата у публічному дискурсі вербально активний і масовий дистанційований адресат.

Інше питання полягає в тому, що вербальна взаємодія комунікантів в даному випадку розірвана в просторовому і часовому відношенні і реакцію-відповідь адресанта можна простежити лише в наступному публічному виступі медіаперсони, якщо такий передбачається.

В основі виділення різних видів публічного інституційного дискурсу лежать певні соціальні конвенції, що мають моральне та правове закріплення, а також ритуалізованість функціонування, яка проявляється у заздалегідь визначених часових рамках, місці, меті, темі та учасниках спілкування.

Специфіка ритуалізації соціально-орієнтованої комунікації виявляється у стереотипності форм поведінки, суворій регламентації та чіткій ієрархії взаємовідносин учасників комунікації, обумовленій їх статусно-рольовими відносинами у межах сформованих соціальних інститутів.

Структура публічного дискурсу наведена в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Структура публічного дискурсу

Компонент					
Вид	Суб'єкт	Об'єкт	Форма виступу	Інтенційна база	Функції

Політичний	Політик	Народ	Промова, стаття, дебати, інтерв'ю	Боротьба за владу та її утримання	Переконуюча
Академічний	Вчений, лектор	Студент, колега	Лекція, семінар	Передача накопичених знань	Інформуюча
Релігійний	Священник	Вірянин	Проповідь	Об'єднання у вірі або приведення до неї	Ритуальна, проповідницька
Акторський	Актор	Глядач	Спектакль	Виклик глядацького катарсису	Розважальна

Джерело: складено на основі [27].

Вплив на аудиторію, свідомість та почуття слухачів є основним завданням будь-якого політичного виступу. Виступи політиків перед широкою аудиторією мають низку особливостей.

По-перше, наближеність до художнього стилю мови за рахунок використання риторичних прийомів впливу (наприклад, алюзія, метафора, іронія, інверсія тощо), які дозволяють досягти чіткої аргументованості, відкритості, ясності та точності інформації, що міститься в політичному повідомленні [27].

По-друге, наявність таких комунікативних якостей мови, як правильність, доречність, краса та правдивість і використання політичних та економічних термінів [27].

По-третє, надання оцінки, коментарів, роз'яснень тощо і фактологічна точність (цитовання різних документів, програм тощо) [27].

І також важливо відмітити, що на фонетичному рівні - уповільнений

темпом мови, посилена гучність, висока частотність прагматичних та логічних пауз, чергування швидкого та повільного темпу мовлення [27].

Публічна мова необхідна для інформаційного на аудиторію, навіювання і переконання. Публічні виступи включають вимову тексту чи діалогу, пасивно впливає на слухачів. Вони присутні такі ознаки: індивідуальна структура тексту і логічне завершення.

Для успішної взаємодії з людьми оратору знадобляться такі навички:

- бути впевненим у собі;
- вміти безперервно розмовляти однією темою;
- коротко, лаконічно висловлювати думки, правильно та грамотно вибудовувати слова у реченні;
- вміти зацікавити аудиторію;
- артистизм та харизма;
- дар переконання.

Текст оратора має відповідати трьом правилам: зрозумілість, інформативність та виразність. Громадської мови властивий мінливий характер, її успішність залежить від взаєморозуміння з аудиторією та налагодження з нею психологічного контакту.

Промовці виступають на стадіонах, сцені, телебаченні. До публічного виступу відноситься вимова тексту перед керівництвом компанії, потенційним роботодавцем, друзями. Публічне виступ допомагає проявити себе у професійній сфері чи іншій діяльності. Мистецтво публічного виступу підвладне не кожній людині, але їй легко навчитися, відвідуючи тренінг публічного виступу та виконуючи спеціальні мовні вправи.

Успішність публічної мови багато в чому залежить від використання різних засобів вираження оцінки, які роблять її зрозумілою, наочною та адаптують для розуміння в різних аудиторіях: емоційність, експресивність, виразність, стилістично марковані засоби мови [27].

Мова оратора має низку особливостей:

1. Протилежна реакція аудиторії

Під час вимови промови оратор може бачити реакцію людей з його

слова, спостерігати за змінною настрою публіки. Окремі слова, питання, міміка слухачів допомагають зрозуміти їхній настрій та бажання. Завдяки наявності зворотного зв'язку є можливість підкоригувати своє мовлення. Вона перетворює монолог на діалог, встановлює зв'язок з публікою.

2. Усне мовлення

Особливості усного публічного мовлення полягають у налагодженні живого діалогу між учасниками. Усна форма спілкування має на меті у вигляді конкретного співрозмовника і залежить від нього. Важливим моментом виступу є організація мови для найлегшого розуміння та сприйняття. Усне публічне виступ дуже ефективно, оскільки на відміну письмового засвоює до 90% інформації.

3. Зв'язок літератури та мовлення

Перед виступом промовець готує і обмірковує свою мову, використовуючи наукову, художню чи публіцистичну літературу. Вже перед публікою він перетворює заготовлений текст на цікаву та яскраву мову, яку зможе зрозуміти будь-яка людина. Тільки в ході живого виступу промовець вибудовує пропозиції, враховуючи реакцію оточуючих, тим самим переходячи від книжкового тексту до розмовного стилю.

4. Засоби спілкування

В ораторській діяльності використовуються різні прийоми впливу та засоби спілкування між учасниками. Це вербальні та невербальні засоби: міміка, жести, інтонація. Важливу роль грає культура суспільної мови та дотримання етики.

Публічний виступ – це потужна зброя та ефективний засіб для досягнення мети.

Існує думка про виокремлення ще двох видів публічного мовлення.

Однією важливою метою публічного виступу є виконання загальноприйнятого ритуалу або протоколу, що є проявом дотримання етикету. Прикладами виступу, де проявляється вираження подібної мети можна спостерігати протягом привітання офіційної делегації, або це може бути офіційне повідомлення, вступне слово перед якимось офіційними

заходами, конференціями, виступ з оцінкою заслуг людини чи організації, промова на траурному мітингу, офіційний тост та ін.

Окремо варто виділити ті публічні виступи, на яких оратор ставить за мету розважити аудиторію. До таких виступів відносять неофіційні тости, промови на банкетах, розповіді про пригоди, смішні випадки з життя тощо.

Варто зауважити, що деякі виступи можуть зосереджуватись не на одному напрямі, а на декількох. У таких випадках мета, яка стоїть перед оратором не є єдиною, і виступи отримують комплексний характер. У такому випадку мова може іти, наприклад, про інформаційно-етикетні, інформаційно-розважальні, інформаційно-переконуючі виступи, або можливі й інші змішані типи.

Майбутній публічний виступ є засобом налаштування зв'язку з аудиторією. Саме тому плануючи його важливо правильно сформулювати головну мету та ідею мовлення. Для цього треба враховувати особливості оратора і аудиторії. Якщо оратор виступає не вперше важливо простежити єдність виступів, а також несуперечливість суджень і дій мовця. Це особливо стосується політичних промов, проте в інших сферах також можливо. Наприклад, якщо бренд одягу позиціонує себе як екологічний, то такий бренд не може випустити колекцію шкіряних виробів.

Політична мова має ряд особливостей, вона: корелює із важливими подіями суспільно-політичного життя; відбиває боротьбу влади чи її утримання; впливає на інтелектуальну та емоційну сфери слухачів; насичена цитатами з офіційних документів (наприклад, програма партії); спирається на певну систему цінностей (наприклад, демократія, законність, справедливість, свобода та ін.); насичена коментарями, роз'ясненнями та оцінками того, хто говорить [27].

Плануючи свій виступ, політик апелює швидше до раціональних та оціночних, ніж до емоційних якостей публіки. Не менш важливою є його поведінка (становище і рух голови, рух тіла, положення ніг, хода і т. д.), зовнішній вигляд, манери мови, міміка і пластика.

У політичній сфері успіх оратора визначається вмінням аргументувати

свою позицію, враховувати особливості різних соціальних груп, яких він звертається з промовою, оскільки його основне завдання — бути понятим. Важливо заразити слухачів своєю впевненістю в правоті позиції, викликати в них певний емоційний настрій.

Таким чином, більшість політичної інформації масова аудиторія дізнається з виступів політичних лідерів. Розробляючи текст свого виступу, політику слід приділяти увагу не лише змістовним аспектам, обліку національного складу розуму та національного характеру, а й орієнтуватися на конкретну аудиторію, проводити аудіо (-відео) запис виступів для усвідомлення себе з боку, розвивати вміння презентувати себе так, щоб аудиторія приймала виступ адекватно.

Отже, публічний виступ – це процес передачі інформації та можливість вплинути на думку аудиторії, для якої цей виступ здійснюється. Виділяють такі види публічних виступів: інформуюче мовлення, аргументуюче мовлення, емоційне мовлення, розважальне і протокольне мовлення. При підготовці важливо правильно сформулювати мету, враховуючи особливості оратора і аудиторії. До основних цілей відносимо: розвивати пізнавальну діяльність людей, формулювати пізнавальні інтереси, стимулювати громадську і професійну активність. Розрізняють суспільно-політичний, академічний, судовий, урочистий та церковно-богословський тип публічного мовлення. Доповідь, повідомлення, виступ, лекція, бесіда - форми публічного мовлення.

1.3 Ted Talks як особливий вид публічних промов

Конференції TED з 2009 року відбуваються у місії «Ідеї, гідні поширення». Основна мета конференції – дати можливість місцевим співтовариствам, організаціям та індивідуальним підприємцям ділитися досвідом, стимулювати спілкування та поширення ідей у всьому світі.

Завдання TED – сприяти поширенню корисних та важливих ідей. І не важливо, чи це будуть доповіді TED, TEDx або якась інша форма публічних виступів. На зустрічах TEDx живі виступи поєднуються з трансляціями

відеозаписів TEDTalks з метою надихнути учасників на захопленні дискусії та встановлення знайомств.

На конференції виступають ті, кому справді є що сказати. Кожен виступ вивірено до міліметра. На TED можна знайти ідеї з різних тем: технології; наука; дизайн; розваги; бізнес; мистецтво; глобальні світові проблеми та ін.

Виступи супроводжуються субтитрами різними мовами.

TED – це некомерційна організація, присвячена «Ідеям, гідним поширення» (Ideas Worth Spreading). З'явившись у 1984 році у Каліфорнії у форматі чотириденної конференції, сьогодні, після більш ніж 30 років розвитку, TED реалізує свою місію через численні проекти. Щорічна Конференція TED пропонує провідним світовим мислителям та діячам виступити протягом не більше 18 хвилин. Потім багато з цих виступів викладаються у вільному доступі на TED.com.

TED Prize

TED Prize - премія TED, що присуджується з 2005 року. Спочатку щороку присуджувалися три премії по \$100,000 за «бажання змінити світ» (wish to change the world). Починаючи з 2010 року, присуджується лише одна премія.

1. 2005 год TED Prize 2005. TEDPrize.org. — Bono, Edward Burtynsky, Robert Fischell
2. 2006 год TED Prize 2006. TEDPrize.org. — Larry Brilliant, Jehane Noujaim, Cameron Sinclair
3. 2007 год TED Prize 2007. TEDPrize.org. — Bill Clinton, Edward O. Wilson, James Nachtwey
4. 2008 год TED Prize 2008. TEDPrize.org. — Neil Turok, Dave Eggers, Karen Armstrong
5. 2009 год TED Prize 2009. TEDPrize.org. — Sylvia Earle, Jill Tarter, José Antonio Abreu
6. 2010 год TED Prize 2010. TEDPrize.org. — Jamie Oliver

Публічна мова – це головна складова ораторського мистецтва. Вона знадобиться ораторам для грамотного на слухача, тобто навіювання і

переконання у будь-якої інформації. [27]

Публічні виступи — це процес, що складається з вимови підготовленої промови, яка пасивно впливає на аудиторію. Щоб виступати перед публікою і мати у неї авторитет, слід складати грамотний та чіткий текст, який матиме чітку структуру, логічне завершення, а також стежити за своєю інтонацією під час заходу, пам'ятати про грамотну самопрезентацію. [27]

Грамотні публічні виступи складаються з діалогів та монологів. Ці елементи допомагають побудувати лаконічну мову. Діалог розбавляє монотонний текст, привертає увагу слухачів. Монолог допомагає вловити основний посил промови. Щоб публічні виступи виявилися вдалими, оратор повинен мати певні навички та якості, які передбачає ораторське мистецтво: впевненість в собі; грамотна самопрезентація; вміння безперервно говорити одну тематику; вміння грамотно формулювати думки; харизма; вміння переконувати слухача.

Сьогодні в ораторській діяльності виділяють 3 основних етапи: докомунікативний, комунікативний і посткомунікативний.

Таблиця 1.2

Основні етапи ораторської діяльності

Докомунікативний	Комунікативний	Посткомунікативний
1. Визначення теми і мети виступу	Проголошення промови	Аналіз промови
2. Оцінка аудиторії й обстановки	Відповіді на запитання, ведення полеміки	
3. Добір матеріалу		
4. Створення тексту		
5. Репетиція		

Джерело: [6].

Громадські виступи висувають низку певних вимог до ораторів, які

бажають усний вплив на натовп людей. Щоб виступати перед публікою, їм насамперед необхідно навчитися вимовляти тексти у різних стилях. Для кожної публіки потрібен індивідуальний підхід, тому промовець має вміти підлаштовуватися під настрій громадян та тематику виступу. Ораторське мистецтво має загальні прийоми та вимоги для читання промов.

По-перше, початок монологу має бути продуманим і чітким. Публічні виступи повинні починатися яскраво, помітно та ефектно. Це є основою самопрезентації автора. Саме на початку мови закладається увага аудиторії. Якщо вступ буде прісним і розтягнутим, то оратор ризикує втратити більшу частину уваги публіки.

По-друге, наявність драми. Присутність драматичних моментів у мові – обов'язкова умова будь-якого виступу. Цей мовний елемент допоможе зацікавити аудиторію, привернути увагу, пробудити інтерес;

По-третє, емоційність. Громадські виступи безперервно пов'язані з емоційністю. Оратор не повинен читати мову прісно, сухо, невиразно. Так публіка швидко втратить до нього інтерес, а сам промовець не відчує зворотного зв'язку. Щоби завоювати увагу слухачів, оратору потрібно показати своє переживання. Емоційність автора - це його самопрезентація та авторитет перед публікою;

Важливим елементом є стислість. Коротка мова краще сприймається аудиторією. Люди не затримують свою увагу на довгих та розмитих промовах. Щоб виступати перед публікою, оратор повинен уміти скласти чіткі та грамотні промови, наповнені змістом та позбавлені зайвої інформації. Виступаючим треба пам'ятати про такий вираз, як «Короткість - сестра таланту»;

І також наявність розмовної мови. Для кращого сприйняття представленої інформації та створення ефектної самопрезентації необхідно не забувати про елементи розмовної мови. Вони допомагають створити розмову між автором і людьми, які слухають під час публічного виступу.[27]

Розмовна мова дає можливість публіці краще сприйняти подані дані. Оратору не рекомендовано зчитувати текст із листка, наповнювати мову

незрозумілими та малознайомими термінами, а також використовувати велику кількість іноземних слів.

Громадські виступи повинні завершуватися чіткою та помітною кінцівкою. Її також потрібно ретельно продумати. Завершальна частина програми повинна бути яскравою, короткою і лаконічною (як і вступ), щоб слухачі зробили для себе певні висновки. Для вимови кінцівки мови потрібно підбирати правильну інтонацію голосу.

Найвищий прояв майстерності публічного виступу - це контакт зі слухачами, тобто спільність психічного стану оратора й аудиторії. Це виникає на основі спільної розумової діяльності, подібних емоційних переживань.

Ставлення оратора до предмета промови, його зацікавленість, переконаність викликають у слухачів відповідну реакцію. Як говорить прислів'я, слово належить наполовину тому, хто говорить, і наполовину тому, хто слухає.

Головні показники взаєморозуміння між комунікантами - позитивна реакція на слова виступаючого, зовнішнє вираження уваги у слухачів (їхня поза, зосереджений погляд, вигуки схвалення, посмішки, сміх, оплески), «робоча» тиша в залі. Контакт - величина перемінна. Він може бути повним (зі всією аудиторією) і неповним, стійким і хитким в різних фрагменти проголошення промови [6].

Поза, жести, міміка - приналежність індивідуального стилю. Ці елементи кінетичної системи спілкування діють на зоровий канал сприйняття, акцентують увагу на змісті інформації, що надходить слуховим каналом, підвищують емоційність і тим самим сприяють кращому засвоєнню висловлених думок. На думку психологів, мова на 25% сприймається зоровим шляхом [6].

Аналіз політичного дискурсу дає можливість виділити концепти та концептуальні опозиції, що є актуальними для деякого етапу суспільного життя, вивчити тактики та стратегії спілкування, визначити універсальні і національноспецифічні особливості політичного дискурсу.

Варто описати процес семи «життів» політичної промови.

Перше життя тексту – інтенція. На цій стадії текст існує у вигляді задуму і є первинною диктемою з розпливчастими кордонами, які в процесі формування тексту деталізуються [6].

Друга інтенція будується на основі перших інтенцій, їх вивчення і порівняння. Об'єкт другої інтенції знаходиться в самому розумі, представляючи собою логічно сформовану думку, опосередкований умовивід, тобто силогізм [6].

Третім життям політичного тексту є його попереднє прочитання. Дана стадія має на увазі прочитання тексту з метою виявлення недоліків при складанні промови. Текст стає об'єктом пильного дослідження з прагматичної точки зору, виконується його апробування на предмет інтелектуального і емоційного впливу на слухачів. Отже, приймається рішення про доопрацювання промови [6].

Четверте життя політичного тексту полягає в його обробці, з метою збільшення інтенсивності емоційного і експресивного впливу на адресатів [6].

П'ятим життям політичної промови є завершальний етап авторської діяльності з читання і перечитування тексту-дискурсу [6]. Текст «проживає» своє шосте життя в процесі декламування промов аудиторії політичним суб'єктом.

Відповідно, саме на цій стадії представляється можливим розглядати текст безпосередньо в комунікативній ситуації, тобто як дискурс. Таким чином, текст сприймається різними адресатами відповідно до їх картини світу, стаючи явищем соціальним.

Останнє, сьоме життя проявляється в обговоренні, критиці, прийнятті чи неприйнятті аргументації і основної ідеї виступу політичного суб'єкта слухачами [6].

Після аналізу етапи становлення політичної промови є можливість зробити такий висновок: найбільш поширений план діяльності політика включає послідовне виконання наступних пунктів: підготовка; інтерв'ювання

суб'єкта політичної комунікації; дослідження; організація та написання мови.

1.4 Функціональна спрямованість Ted Talks

TED лекція - особливий мовний (риторичний) дискурсогенний жанр, відмінний від інших усних науково-популярних жанрів та інших типів лекцій, що реалізується у реальної комунікації як первинний й у Інтернеті як вторинний. Жанрова специфіка TED лекції зумовлена її жорстким локально-часовим форматом та ретельно підготовленим характером. TED лекціям властиві компактність, композиційно-структурна та логічна свідомість, прозорість та чіткість, високий ступінь авторизованості, діалогічності, персуазивності.

Організація TED просуває в повному обсязі ідеї, представлені її конференціях. Згідно з керівництвом TED, виступ має ґрунтуватися на достовірних наукових даних, а також виключати політичні провокації та рекламу.

Існує кілька основних функцій публічних виступів.

Перша функція: ритуально-протокольна. Як правило, до таких виступів належить офіційне привітання або вітання, мова на відкритті офіційного заходу або ювілейного урочистості (що стосується як конкретної людини, так і будь-якої організації/підприємства). Наприклад, якщо розглядати вітальний виступ на відкритті того чи іншого заходу, то він має бути не центральною подією, а лише її попередньою. Тут доречно акцентувати увагу на саму привід, вітання учасників та доповідачів. Даний виступ не можна затягувати, а закінчити його, найкраще, словами подяки.

Основна мета публічного виступу урочистого формату насамперед у створенні відповідного фону. Звісно, якщо цей виступ буде коротким і незвичайним, його легше запам'ятати аудиторії.

Друга функція: розважальна.

Третя функція: інформаційна. Тут йдеться про доповіді (у тому числі наукові), лекції, пояснення вчителів на уроках, розповіді та описи. Навіть оголошення та повідомлення відносяться до цього жанру.

Четверта функція: переконлива. До неї відносяться публічні виступи у вигляді дискусій та диспутів у наукових чи політичних колах.

П'ята функція: спонукаюча. Саме такі виступи відбуваються на масових заходах, у тому числі мітингах та передвиборчих заходах. Основна мета таких публічних виступів полягає в наступному: спонукати присутніх до певної дії[3].

Деякі фахівці поєднують дві останні функції в одну. Слід наголосити, що цілі одного публічного виступу можуть переплітатися. Тоді виступ має комплексний характер, і ставляться до змішаного типу.

Усі цілі виступу мають виходити за межі самого заходу. Якщо мета чітка, то спікеру простіше вибудувувати зміст виступу. У випадку, коли доповідач сам не розуміє, чого саме він хоче досягти, то йому буде складно донести думку слухачеві, переконати аудиторію в чомусь.

Щодо теми та мети виступу слід знати ряд правил та уникати відповідних характерних помилок, зокрема: 1) не варто намагатися в одному виступі охопити все та вся. Будь-яка тема має можливість як ширшого, так і вузького освітлення залежно від обставин; 2) тема виступу не повинна бути надто широкою; 3) тема не повинна бути надто вузькою. Будь-яка тема пов'язана з більш широкою проблематикою і може бути узагальнена; 4) слід чітко дотримуватися зв'язку : "тема - проблема".

Публічний виступ націлений на вирішення наступних завдань: розвиток пізнавальної діяльності людей; стимулювання позитивних чи критичних настанов слухачів на певні справи; формування пізнавальних та інших інтересів; формування суспільної та професійної активності; ознайомлення із досягненнями практики, науки, техніки, а також поточним станом справ у країні, регіоні, колективі тощо.

Необхідно пам'ятати, що у публічному виступі, як правило, систематизуються вже відомі дані, дається передбачувана перспектива розвитку предмета, що обговорюється. Тому, розпочинаючи підготовку виступу, не обмежуйтеся повідомленням голих фактів.

Виступи на TED - відмінний спосіб покращити свої загальні знання.

Думайте про це як новини, але не надто намагайтеся привернути увагу (наприклад, наживка на клікбейт) і замінійте репортерів людьми з розкритих областей.

TED talks - це конструктивна форма розваги. завдяки доступному контенту ви можете розслабитися та насолодитися змістовними презентаціями, відволікаючись після довгого дня.

TED talks стимулюють творчий підхід. Креативність існує лише у різноманітності, тому надмірна увага з часом зводить його нанівець. Спостереження за успішними або натхненними ідеями, проектами та рішеннями людей, які їх створили або реалізували, у різних галузях дає вам різні перспективи, які ви можете застосувати в рамках своїх власних знань або досвіду у власних проектах. Це допомагає вам встановлювати зв'язки, і це, насправді, і є творчість. Це однаково, що є міждисциплінарні цукерки.

TED talks розширюють ваші перспективи. Переглядаючи презентації на теми, про існування яких ви і не підозрювали, або на які ви ніколи не звертали уваги, ви починаєте порівнювати свої власні проблеми та рішення з тим, що існує зовні, та питаєте себе про те, що ви дійсно знаєте.

TED talks безкоштовні та загальнодоступні. І вам навіть не потрібно входити до системи.

TED лекція покликана у першу чергу вирішувати просвітницькі завдання, що означає інформувати людей про ті чи інші факти дійсності, пов'язані з науковими досягненнями, відкриттями, соціальними процесами і т. п.

Для досягнення необхідного ефекту, тобто залучення уваги аудиторії і формування в його свідомості певного ставлення до визначеної проблеми, лектори використовують ряд лінгвістичних засобів, які, як правило, не використовуються в академічних лекціях, але в аналізованих лекціях обумовлені прагматичною специфікою популярної публічної лекції.

Характерною рисою лекції є використання розмовних побутових одиниць, завдяки чому оратору вдається створити невимушену атмосферу розповіді. Характерним для лекції є залучення слухачів, підтримання

контакту з аудиторією, а також висловлення свого емоційного стану і ставлення до ситуації.

Отже, TED Talks є феноменом вірусного відео та всесвітнім співтовариством цікавих та розумних людей. Проект направлений на ефективно поширення важливих ідей для правильного розуміння і формування найактуальніших викликів. Конференція сформувала свої власні принципи, до яких відносяться натхненний формат виступу, широта змісту, прагнення знайти найцікавіших людей. Тематика лекцій дуже різна: від науки до бізнесу та глобальних проблем людства. Поряд з іменитими ораторами успішно виступають молоді та малодосвідчені оратори.

Існує не одна класифікація політичних дискурсів. Найпростішою є поділ на позитивні, негативні та нейтральні.

Дослідник Р. Еміг також розрізняє авто-дискурси, які відображають уявлення людей про самих себе, і гетеро-дискурси, які відображають уявлення про інших людей (народ, соціальну групу) [49, с.3].

Дослідник Д. Ольшанський класифікує дискурс за ідеологічною ознакою і поділяє їх на «істинні» та «хибні», які підтримують протилежно орієнтовану в ідеологічному сенсі соціально-політичну систему [26, с. 85].

Дослідниця В.В. Красних розрізняє два види політичних дискурсів[17, с. 232]. Першу групу становлять дискурси-уявлення, які зберігаються у вигляді кліше-свідомості та функціонують як еталони. Вони формують цілу низку асоціацій. Друга група дискурсів зберігаються у свідомості у вигляді штампів свідомості і виступають в ролі канону. Вони виступають інваріантами діяльності та визначають поведінку в тій чи іншій комунікативній ситуації. На другому рівні В.В. Красних виокремлює дискурс-ситуацію та дискурс-образ. Дискурс-ситуації охоплюють і передбачувану поведінку учасників комунікації.

Український дослідник П.М. Донець пропонує класифікацію дискурсів на основі декількох асиметричних опозицій.

1. Особистісні ↔ речовинні. Дискурси асоціюються з персоналіями (політиками), але можуть стосуватися і країн та народів: американці – багаті,

африканці – бідні.

2. Емоційно-оцінні ↔ раціональні.

3. Гетеростереотипи ↔ автостереотипи. Дискурси можуть відображати не тільки уявлення про інших (гетеро-дискурси), а й уявлення про самих себе як членів певного етносу або носіїв певної культури (авто-дискурси).

4. Позитивні ↔ негативні;

5. Інтенсивні ↔ медіальні (середні). Дана дихотомія необхідна для проведення розмежування між іміджем, забобою та образом ворога [52, с.203].

Дослідники А. Б. Коваленко та М.Н. Корнев вирізняють гендерні, соціальні, етнічні та політичні дискурси. Особливо поширеними є етнічно-політичні дискурси, коли на підставі обмеженої інформації про окремих представників тих чи інших етнічних груп роблять висновки стосовно всієї групи [15, с. 132].

А.О Худолій розробив наступну класифікацію, що частково відбиває та розширює існуючі підходи.

1. Позитивні та негативні.

2. Авто-дискурси та гетеро-дискурси.

3. Індивідуальні та колективні політичні дискурси.

4. Політичні дискурси -уявлення та дискурси політичної поведінки.

5. Істинні («наші»), правдиві та неправдиві, хибні («не наші», що підтримують ідеологічно протилежну систему).

6. Іntenціональні ↔ спонтанні.

7. Короткотермінові та довготривалі дискурси. Короткотермінові дискурси швидко виникають і швидко зникають під впливом ЗМІ. Короткотермінові дискурси спрямовані на вирішення конкретних політичних завдань, таких, як дискредитація певного політика. Довготривалі політичні дискурси є стійкими, вони – константи політичної культури того чи іншого суспільства. Політичні дискурси – переважно довготривалі.

8. Стихійні та штучні. Стихійні політичні дискурси формуються в індивіда за відсутності цілеспрямованого впливу. Штучні політичні дискурси

цілеспрямовано створюють за допомогою ЗМІ та масової культури на замовлення певних політичних сил.

9. Вербальні та образні. Вербальні політичні дискурси репрезентують за допомогою слова, а образні – за допомогою візуальних моделей (символів).

10. Внутрішньополітичні та зовнішньополітичні.

Наведена класифікація свідчить про те, що політичні дискурси є складними утвореннями, які потребують всебічного теоретичного осмислення.

Вадливо також відмітити, що виступи TED talks використовують для вивчення іноземної мови.

Можливість слухати лекції англійською у виконанні як носіїв, і тих ораторів, котрим він є нерідним, також становить перевагу цього засобу навчання у педагогічному вузі.

Спочатку виділимо переваги, які зумовлюють вибір матеріалів «TED-конференцій» для викладання іноземних мов:

По-перше, TED-конференції торкаються актуальних проблем з різних сфер життя. Дані відеоматеріали мотивують студентів до вивчення чогось нового.

По-друге, з лінгвістичної точки зору, дані виступи поєднують у собі суміш університетських лекцій та телевізійних документальних фільмів, тобто вони поєднують у собі елементи різних жанрів (жанрове розмаїття).

По-третє, TED-конференції розвивають у промовців здібності ораторського мистецтва, що дозволяють досягати ефективних навичок комунікації.

Освітньою цінністю TED конференцій є те, що на них виступають представники різних областей нашого життя. Вони наочно демонструють студентам, як ефективно донести до аудиторії свою думку, як налагодити контакт із слухачами та зацікавити їх.

Виступи TED-конференцій навчають студентів організовувати структуру свого виступу. Іншими словами, при використанні цієї платформи в

навчанні монологічного мовлення у студентів виробляються навички публічного виступу.

До перелічених переваг ми також відносимо наявність у них виховного потенціалу.

Наприклад, один із ораторів Джордж Момбіот у своєму виступі говорить про новий політичний рух, який змінить світ. Як приклад, ми наведемо цитату з цього виступу: *Do you feel trapped in a broken economic model? A model that's trashing the living world and threatens the lives of our descendants? A model that excludes billions of people while making a handful unimaginably rich? That sorts us into winners and losers, and then blames the losers for their misfortune? Welcome to neoliberalism, the zombie doctrine that never seems to die, however comprehensively it is discredited. Now you might have imagined that the financial crisis of 2008 would have led to the collapse of neoliberalism. After all, it exposed its central features, which were deregulating business and finance, tearing down public protections, throwing us into extreme competition with each other, as, well, just a little bit flawed. And intellectually, it did collapse. But still, it dominates our lives. Why? Well, I believe the answer is that we have not yet produced a new story with which to replace it. Stories are the means by which we navigate the world. They allow us to interpret its complex and contradictory signals. When we want to make sense of something, the sense we seek is not scientific sense but narrative fidelity. Does what we are hearing reflect the way that we expect humans and the world to behave? Does it hang together? Does it progress as a story should progress? Now, we are creatures of narrative, and a string of facts and figures, however important facts and figures are -- and, you know, I'm an empiricist, I believe in facts and figures -- but those facts and figures have no power to displace a persuasive story. The only thing that can replace a story is a story. You cannot take away someone's story without giving them a new one. And it's not just stories in general that we are attuned to, but particular narrative structures. There are a number of basic plots that we use again and again, and in politics there is one basic plot which turns out to be tremendously powerful, and I call this «the restoration story»».[54] Зміст цього*

виступу вчить студентів не боятися публіки, не боятися висловити свою думку, навіть якщо з нею можуть не погодитись мільйони. Робота з даним текстом та подібними до нього текстами забезпечує можливість формування у студентів значущих професійних якостей педагога, таких як: стресостійкість, оптимізм, впевненість у своїх силах, лідерство тощо.

Слід зазначити, що гідність ораторської мови в тому, що вона наближена до книжково-письмової і має більш складні лексичні та граматичні конструкції, але в той же час включає такі експресивні засоби, як повтори, вступні слова, вигуки, риторичні питання. Навчання на зразках ораторського мистецтва, взятих із матеріалів TED-конференцій, надає іншомовному мовленню студентів, з одного боку, простату та природність, а з іншого, виразність мови.

Матеріали TED-конференцій повністю забезпечують реалізацію наступних функцій: освітня, комунікативна, розвиваюча. Вони знайомлять студентів з різними аспектами культури країни мови, що вивчаються, забезпечують автентичну комунікативну основу іншомовної мовної діяльності на заняттях з практики усного та писемного мовлення, сприяють розвитку творчості через залучення до зразків сучасного світового ораторського мистецтва.

З огляду на зазначені вище особливості матеріали TED-конференцій ідеально підходять для навчання студентів монологічного мовлення. Яскраве використання лексичного матеріалу виступаючими дозволяє студентам збагатити свій активний словниковий запас, необхідний грамотного і логічного викладу власних думок.

Отже, проаналізувавши функціональну спрямованість виступів TED talks можна зробити висновок, що такі виступи покликані у першу чергу вирішувати просвітницькі завдання. Також важливо відмітити, що виступи TED talks направлені на ефективне поширення важливих ідей для правильного розуміння і формування найактуальніших викликів

1.5 Жанрові та стилістичні особливості публічних виступів Ted Talks

TED talks (TED – аббревіатура від Technology Entertainment Design) - приватний некомерційний фонд у США, відомий насамперед своїми щорічними конференціями, що проводяться з 1984 року.

Існують такі види TED talks: просто виступ, монолог в університеті, молодіжні виступи, обговорення освітньої системи, TEDxLive, жіночий Ted Talks, бізнес-сюжети, Ted Talks у бібліотеці, заходи для наближених.

Просто виступ – це стандартна програма користувачів де вони діляться своїм життєвим досвідом.

Монолог в Університеті проводиться у ВНЗ із дозволу керівника. Порушує теми студентського життя, навчання, актуальні проблеми молодих людей.

Молодіжні виступи - це розповіді від людей, які допомагають молоді прийняти себе, розбирають будь-які ситуації, пов'язані з адаптацією у суспільстві. Крім підлітків та студентів, беруть участь також діти.

Обговорення освітньої системи характеризується напрямом, де вчителі, філологи і просто ті, кому важливе майбутнє дітей, говорять про проблеми школи, можливості для розвитку у певній країні. Обговорюється також те, чи варто взагалі віддавати дитину до сучасної школи.

TEDxLive - онлайн-трансляції, розбір відеосюжетів. Жіночий Ted Talks складається з обговорень стереотипів, гендерної нерівності сучасної жінки та способів адаптації у світі.

Бізнес-сюжети – це сюжети, які присвячені обговоренню ринку підприємництва, вигідним ідеям та іншим корисним порадам щодо відкриття своєї справи.

Ted Talks у бібліотеці – це стандартизовані виступи у відповідному місці.

Заходи для наближених відрізняються тим, що людина, яка пробула у клубі не менше 2 років, автоматично отримує право дискусувати на закритих майданчиках.

Відгуки про Ted Talks найчастіше позитивні. Люди не тільки знаходять вирішення проблеми, що турбує їх, але й знайомляться з тими, хто на них схожий.

Популярні публічні лекції на конференціях TED, Slam Science, Science Notes, Open Talks заслужили на визнання як професіоналів, так і простих обивателів у всьому світі.

Зростаюча популярність виступів на наукових конференціях нового формату обумовлена, з одного боку, високою якістю контенту, що представляється, змістовністю та актуальністю тематики популярних лекцій, а з іншого боку, їх доступністю як для фахівця, так і для простого обивателя.

Популярні лекції орієнтовані на найрізноманітнішу аудиторію: від учнів до професорів та людей, які просто цікавляться культурою, історією та сучасною політичною та економічною ситуацією у світі.

Характерною рисою лекцій TED є використання розмовних побутових одиниць, наприклад: *I met the shaman, and he seemed like an extension of the river and his jungle. He asked for my intentions and listened carefully. Then, to my tremendous relief — I was freaking out, to be honest with you — a smile began to snake across his face, and he just laughed* [54]. У даному уривку лекції «Як я знайшов міфічну киплячу річку в Амазонії» оратор використовує сленговий вираз *freak out*, що означає найвищий ступінь хвилювання («стати настільки схвилюваним, що людина не може себе контролювати»), завдяки чому оратору вдається залучити слухачів до своєї розповіді, підтримати контакти з гетерогенної аудиторією, і навіть висловити свій емоційний стан і ставлення до описуваної ситуації.

Для посилення прагматичного впливу оратор у цьому уривку також використовує метафоричний вираз *a smile began to snake across his face*. Лектор намагається передати атмосферу описуваної ситуації, порівнюючи шамана з річкою та джунглями, він створює оказіональну метафору, замінюючи у узуальному англomовному фразеологічному вираженні *a smile spread across one's face* глагол *spread* на дієслово *snake*. Оратор порівнює губи шамана, що розтягуються в посмішці, з змією, що звивається в джунглях.

Таке метафоричне вживання дієслова органічно вписується в контекст опису та надає промови експресивний характер: слухачі можуть уявити у своїй уяві ситуацію та шамана, якого описує оратор.

Промовець звертається до аудиторії особисто, веде зі слухачем довірчий дружній діалог: *to be honest with you*. У наступному уривку цього ж виступу оратор використовує фразове дієслово *jump in*, яке часто зустрічається в розмовній комунікації англійською мовою: *Telling this same story at a family dinner, my aunt tells me, «But no, Andrés, I've been there. I've swum in that river.» Then my uncle jumps in. «No, Andrés, she's not kidding. You see, you can only swim in it after a very heavy rain, and it's protected by a powerful shaman. Your aunt, she's friends with his wife» [54].*

Діалогічний характер популярної публічної лекції, підтримання постійного контакту оратора з аудиторією досягаються також за допомогою запитань та імперативних висловлювань, адресованих до публіки, наприклад: *And as we finish up, I have just one question to ask you guys, and I think it's the only question that matters. And it's what is the work you can't not do? Discover that, live it, not just for you, but for everybody around you, because that is what starts to change the world. What is the work you can't not do? [54].*

Для досягнення необхідного прагматичного ефекту та посилення впливу на аудиторію автор двічі повторює питання, звернене до неї: *What is the work you can't not do?*; а також використовує інтенсифікатори впливу, такі як *just, so, only*, які надають виступу експресивного характеру. Лекція відрізняється розмовністю стилю, легко сприймається на слух. Слухачі можуть уявити у своїй уяві все, що каже оратор, замислитися над позначеної їм проблемою, зробити значні собі висновки.

У наступному прикладі оратор також використовує запитання та займенник першої особи множини *we*, що надає її виступу довірчий дружній характер бесіди і посилює прагматичний ефект усієї лекції:

And yet many people have the experience that when they speak, people don't listen to them. And why is that? How can we speak powerfully to make change in the world? [54].

Використання лексики з оцінним значенням:

Every kid needs a champion” by Rita Pierson. “I have had classes that were so low, so academically deficient that I cried. I wondered: How am I going to take this group in nine months, from where they are to where they need to be? And it was difficult, it was awfully hard [54]. Той, хто говорить, розповідає про важливість наставництва, про важливість вибудовування відносин між учителем та учнями. Rita Pierson описує свій досвід роботи з дітьми. У цьому прикладі використані слова, що містять оцінку. Вона зробила рефлексію своїх уроків, який раніше вела, та оцінила свою діяльність. Оратор використовує прикметники для опису свого досвіду та своїх переживань із цього приводу.

Використання стилістично забарвлених слів: *“Don't strive to be famous, strive to be talented” by Maisie Williams. “Even as young as ten, I was willing to give up all my friends and go away to board at a private school, away from my siblings, away from my mom. She would repeatedly ask me “Are you sure this is what you want?”. And to me, it was a no-brainer. I didn't just want this. I need it.” [54].* Стилiстично забарвленi слова надають певного вiдтiнку мови. Такi слова можна використовувати лише у певних стилях промови. У цьому прикладі оратор використовував слово "a no-brainer". Це слово неформальне відноситься до розмовного стилю. Також це слово входить до такої стилістичної групи, як сленг. Використання слів такої групи робить мову невимушеною. Той, хто говорить, використовує такий прийом, щоб бути ближче з аудиторією, бути більш тямущим для них. Це робить мова захоплюючою та ненудною [43].

Використання образотворчих засобів мови: *“How to Deal with Anxiety and Start Living a Happy Life” by Jesse GIUNTA RAFEH. “So if your only way to deal with anxiety is gratitude journaling then essentially you're placing your happiness on the whim of events outside of your control because it's not gratitude that eliminates anxiety but compassion” [54].* Стилiстичнi мовнi звороти допомагають збагатити мову новими вiдтiнками сенсу, надають образнiсть i виразнiсть мови. Тут ми можемо спостерiгати такий прийом як метонiмiя. У фразi “on the whim of events” вiдбувається посилення виразностi мови за

рахунок заміни слів. Використавши такий прийом мови, вона стала більш ефектною та значною. Це вже саме забаганка подій, які не залежать від волі людини.

Ще один спосіб – це виразні засоби синтаксису: *“How not to take things personally?” by Frederik Imbo. “One year ago I decided I wanted to become a football referee. Not because of the money, though. I only get paid 20 euros per match. [54].* Це питання привертає увагу і висловлює авторську емоцію. Оратор ставить запитання і потім сам на нього відповідає. Таке риторичне питання узагальнює та акцентує увагу на інформації, яка була вже сказана. Крім того, це питання є розділовим. А розділові питання застосовуються, коли хочемо уточнити щось, що ми знаємо, показати своє ставлення до предмета промови.

Вигуківі пропозиції передають почуття подій, що описуються. Вигуки допомагають посилити промовистість мови, зробити її більш незвичайною і незабутньою: *“You know what I found? 10,000 hours! Anybody ever heard this? It takes 10,000 hours. If you want to learn something new, if you want to be good at it, it’s going to take 10,000 hours to get there. And I read this book after book, in website after website. And my mental experience of reading all of this stuff was like: No!!! I don’t have time! I don’t have 10,000 hours. I am never going to be able to learn anything new. Ever again.” [54].* У промові оратора присутні оклику речення. Ці вигуки підкреслюють його ставлення до інформації, що він передає аудиторії. За допомогою вигуку виступаючий наголошує на тому, що є важливим, на його думку, і таким чином показує найбільш яскраву думку. Емоційні репліки спікера допомагають донести посил до глядачів та привернути їхню увагу. З іншого боку, слово *“No”* є найвищою точкою напруження емоцій у цій частині промови оратора, а наступна фраза ще більше посилює його емоцію і висловлює незадоволене ставлення до того, що відбувається.

Лектори TED за допомогою вербальних засобів впливу привертають та утримують увагу слухачів.

Є ще одна ознака, яка зазвичай не згадується як жанроутворююча, але у

випадку TED лекції визнати її такою, мабуть, слід обов'язково. Звісно ж, що специфічної, відмінної з інших громадських лекцій TED лекцію робить властивий їй спеціальний хронотоп. Саме локально-тимчасові характеристики цього жанру визначають багато описані вище особливості, а також специфіку функціонування дискурсивів. Як зазначалося, за правилами проекту така лекція може тривати трохи більше 18 хвилин, т. е. вона досить короткої.

Організатори TED конференцій пояснюють такий вивірений досвідом та психологічними експериментами хронометраж тим, що 18 хвилин – це, з одного боку, досить багато, щоб встигнути пояснити свою ідею, якою б складною вона не була, а з іншого боку, досить мало для того, щоб аудиторія з інтересом, не відволікаючись, могла утримувати свою увагу та адекватно сприймати ідеї лектора [<https://www.youtube.com/watch?v=mzvsHJGQwfg>]. Такий формат ідеальний і для зручності використання матеріалів цих лекцій: їх зручно послухати під час перерви, зручно використовувати як навчальний матеріал. У коротких лекціях немає нічого зайвого: ідеї подаються в гранично стиснутій, але зрозумілій для слухача формі. Зауважимо, що багато лекцій тривають набагато менше 18 хвилин – 3-5 хвилин, що правилами не заборонено.

Що стосується локальних характеристик жанру лекцій у стилі TED, то слід повторити, що всі вони проводяться в рамках конференцій у певному місці під суворим контролем організаторів, що виключає будь-яку можливість порушення регламенту. Під час виступу учасник конференції стоїть на сцені та розповідає з пам'яті про свої ідеї глядачеві.

Подібність до театрального виступу надає TED лекції та її ретельна підготовленість та відрепетованість, тобто її постановочний характер. Хоча в ній можна виявити і елементи спонтанності, наприклад, хезитативи, що іноді зустрічаються *well, you know, so, now, kind of, sort of*, але їх, по-перше, дуже мало, по-друге, вони можуть використовуватися навмисно, для імітації невимушеної розмови з глядачем як засіб інтимізації спілкування. У лекції для подачі матеріалу дуже важлива легкість. Навіть дуже серйозні теми

сприймаються легше і повніше, якщо про них розповідати доступною, близькою до розмовної мови в невимушеній манері.

Мовні засоби, які у популярних публічних лекціях ораторами задля досягнення бажаного комунікативного ефекту: узуальні розмовні висловлювання, крилаті висловлювання, запитання, звернені до публіки, особисті займенники, і навіть образні метафоричні висловлювання. Образні висловлювання роблять мову наочнішою, емоційнішою і посилюють вплив на слухачів, а використання у мові різного роду розмовних елементів надає лекції невимушений характер дружньої довірчої розмови, викликає інтерес і утримує увагу слухачів.

Отже, жанрова специфіка TED лекції зумовлена її жорстким локально-часовим форматом та ретельно підготовленим характером. TED лекціям властиві компактність, композиційно-структурна та логічна свідомість, прозорість та чіткість, високий ступінь авторизованості, діалогічності, персуазивності.

Дослідження показало, що TED лекція - особливий мовний (риторичний) дискурсогенний жанр, відмінний від інших усних науково-популярних жанрів та інших типів лекцій, що реалізується у реальній комунікації як первинний й у Інтернеті як вторинний. Жанрова специфіка TED лекції зумовлена її жорстким локально-часовим форматом та ретельно підготовленим характером. TED лекціям властиві компактність, композиційно-структурна та логічна свідомість, прозорість та чіткість, високий ступінь авторизованості, діалогічності, персуазивності.

Звичайно, не варто забувати, що TED конференція – це американський проект, TED лекція – англomовний жанр, а лектори – у переважній більшості носії англійської мови. У цьому жанрі відбито особливості саме і лише англосаксонського наукового стилю, якому властиві підкреслена діалогічність, стиль, толерантний до адресата, підвищена увага до форми викладу. Популяризація викладу характерна як для усних, але й письмових англomовних наукових жанрів. Для американських лекцій, навіть університетських, властиві атмосфера височини та піднесеності, особливий

урочистий стиль, церемонність та естетична оформленість.

Популяризація наукових ідей, озвучених англомовними вченими, сприяє поширенню як знань, а й англомовного наукового комунікативного стилю і навіть культурних цінностей, які завжди зрозумілих і прийнятих поза англомовного світу. Усе це слід пам'ятати щодо цього жанру і використання його щодо англійської мови.

Висновки до розділу 1

Під час написання роботи ми дійшли наступних висновків.

Дискурс – мова, процес мовної діяльності; спосіб говоріння. Багатозначний термін низки гуманітарних наук, предмет яких безпосередньо чи опосередковано передбачає вивчення функціонування мови, - лінгвістики, літературознавства, семіотики, соціології, філософії, етнології та антропології.

У світі поняття дискурсу значно розширилося і поділяється на політичний, соціальний, новинний, культурологічний та інші види дискурсу.

Публічним вважатиметься дискурс, що має публічний статус.

Політичний дискурс є невід'ємною частиною суспільно-політичних відносин, формується та визначає складну мовну одиницю, знань та дій. Реалізація політичного дискурсу відбувається за допомогою не тільки мовних вербальних та невербальних засобів, але є й екстралінгвістичні фактори, які зумовлюються аксіологічним форматом спілкування, також є когнітивні структури, що зумовлюють обставини існування самого дискурсу.

Публічний виступ для сучасного світу – це засіб впливу та потужна рушійна сила у формуванні та розвитку суспільно-громадської думки. Саме тому для лінгвіста та звичайного громадянина важливим завданням є обізнаність в особливостях публічного мовлення лідерів певного народу задля розуміння його життя і побуту, вивчення різноманітних соціокультурних відмінностей.

Політична промова як вияв політичного дискурсу – це публічний

виступ, який є ефективним засобом для одержання визнання та демонстрації лідерства. Політичний дискурс – це втілена у мові політична воля, обговорення та обґрунтування будь-яких тем, які мають значення для громадян; це характеристика мовної комунікації в демократичному суспільстві. Політичний дискурс – це дискурс політиків.

Конференція про технології, розваги і дизайн TED Talks є феноменом вірусного відео та всесвітнім співтовариством цікавих і розумних людей. Сама назва TED розшифровуються як Технології, Розваги, Проекти (Technology Entertainment Design). Це некомерційний американський фонд, який щорічно проводить конференції і збирає яскравих особистостей із різних галузей.

Дослідження показали, що TED лекції є особливим мовним (риторичним) дискурсогенним жанром, який є відмінним як від інших усних науково-популярних жанрів, так і від будь-яких інших типів лекцій. TED лекції реалізуються в реальній комунікації як науково-популярних жанр, але, в той же час, лекції в Інтернеті відрізняють їх від цього жанру, і такі виступи виділяються окремо. Жанрова специфіка TED лекції обумовлена її жорстким локально-часовим форматом і ретельно підготовленим характером.

TED лекціям властиві компактність, композиційно-структурна і логічна свідомість, прозорість і чіткість, актуальність, діалогічність, персоналізованість.

TED лекція покликана у першу чергу вирішувати просвітницькі завдання, що означає інформувати людей про ті чи інші факти дійсності, пов'язані з науковими досягненнями, відкриттями, соціальними процесами і т. п.

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ ТА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОМОВ TED TALKS, ПРИСВЯЧЕНИХ КРИТИЧНИМ СИТУАЦІЯМ

Розглядаючи TED Talks і їх значущість у процесі аналізу публічних виступів варто зазначити «природність» таких виступів. М. Малліндер зазначає: «промови TED Talks – приклади справжньої живої мови, такої, якою вона є зараз, якою її застосовують представники світової 14 спільноти сьогодення, яку розуміють і на яку реагують інші, яка здатна об'єднувати, надихати і навчати» [48, с. 93].

Спочатку проект розпочався як спроба підтримати те, що відбувається з TED-ом у світі. Разом зі слоганом “Ідеї, гідні поширення”, розмови були перенесені до он-лайн і швидко привернули увагу глобальної аудиторії, яка нині обчислюється мільйонами.

Цікаво те, що реакція глядачів була настільки захопленою, що творцям TED довелося зробити повну реконструкцію сайту та TEDTalks-простору з метою надання можливості кожному бажаючому за запитом отримати доступ до спікерів, що найбільше надихають.

Оскільки всі теми, представлені в TED, присвячені цікавим проблемам, складно припустити, які користуються найбільшим інтересом у глядачів.

Але, виходячи з даних, опублікованих на офіційному сайті TED Blog, можна помітити, що у списку Топ-20 лекцій за всі часи за кількістю переглядів переважають відео з розділів Communication, Humanity та Personal growth. Тривалість відео-лекцій становить від 4 до 30 хвилин.

Переклади матеріалів TED Talk здійснюють волонтери по всьому світу, пропонуючи субтитри та інтерактивні транскрипти. У проекті бере участь понад 100 волонтерів на рік, які перекладають виступи 50 мовами світу. На даний момент переведено понад 7000 виступів.

Це один з найамбіційніших проектів, який радикальним чином змінює доступність виступів та сприяє реалізації місії TED. Сьогодні TED є глобальною спільнотою, яка радіє новим людям будь-якої культури та роду

діяльності, об'єднаних глибоким розумінням устрою світу та надією змінити наше спільне майбутнє на краще.

Сфери впливу матеріалів TED Talk мають соціокультурний вимір, оскільки теми, які у відео TED Talks, безпосередньо стосуються найактуальніших проблем людства, наприклад проблеми міжрасової та міжетнічної толерантності, або проблеми адаптації людей із особливими потребами, або вплив новітніх технологій на сьогодення, ролі жінки у сучасному суспільстві тощо.

Перегляд подібних виступів, присвячених таким темам, спрямований на ознайомлення і поглиблення знань суспільства з важливих тем. Це допоможе сформувати особисту думку з приводу представленої інформації, власного бачення причин і шляхів розв'язання тієї чи іншої проблеми. Виступи часто мають провокаційний характер і здатні спонукати аудиторію до зацікавленої дискусії щодо почутого.

Тексти виступів TED Talks належать до науково-популярного жанру. Вони представлені у вигляді живої інтерактивної лекції, а не дидактичного чи описового матеріалу, і, крім того, мають конкретну мету експансії наукового знання.

Тексти науково-популярного стилю, будучи прикордонними, переслідують як функцію повідомлення, як у випадку з власно-науковими текстами, а й, володіючи особливою експресією, впливають адресата, виконуючи основне завдання публіцистичного стилю. Отже, логічно припустити, що текстам підстилю, що розглядається, притаманні властивості публіцистичного стилю.

Публіцистичні твори характерні тим, що висвітлюють актуальні питання, що викликають широкий резонанс громадськості, привертають увагу до тих чи інших подій – політичних, економічних питань культури, виховання, повсякденного побуту тощо.

Отже, TED Talks є феноменом вірусного відео та всесвітнім співтовариством цікавих та розумних людей. Проект направлений на ефективне поширення важливих ідей для правильного розуміння і

формування найактуальніших викликів. Конференція сформувала свої власні принципи, до яких відносяться натхненний формат виступу, широта змісту, прагнення знайти найцікавіших людей.

2.1 Лінгвістичні відмінності промов на тему критичних ситуацій від промов на інші теми

Публічна мова – це головна складова ораторського мистецтва. Вона знадобиться ораторам для грамотного на слухача, тобто навіювання і переконання у будь-якої інформації.

Публічні виступи — це процес, що складається з вимови підготовленої промови, яка пасивно впливає на аудиторію. Щоб виступати перед публікою і мати у неї авторитет, слід складати грамотний та чіткий текст, який матиме чітку структуру, логічне завершення, а також стежити за своєю інтонацією під час заходу, пам'ятати про грамотну самопрезентацію [27].

Публічний виступ сьогодні вже перестав бути академічним явищем, а також виходить за рамки політичних виступів. Популярні публічні лекції на конференціях TED, зайняли своє місце і визнання як професіоналів, так і починаючих ораторів по всьому.

У процесі нашого дослідження ми проаналізували відео лекцій Ted Talks на офіційному сайті <https://www.ted.com>. Було відібрано і проаналізовано виступи на тему критичних ситуацій різних років.

Популярність таких виступів зумовлена високою якістю представленого матеріалу і актуальністю тематики популярних лекцій, а з іншого боку, їх доступністю як для фахівця, так і простого слухача.

Тематика мови і краси дуже популярна і орієнтована на аудиторію, яка охоплює і молодь, і професорів, і людей, які просто цікавляться культурою, історією та сучасними тенденціями моди і краси.

Питання жанру таких лекцій дуже суперечливе. Демократизація і глобалізація сучасного світу, зростання значущості мультимедійної складової в житті суспільства є причинами виникнення такого явища, як жанрова гібридизація.

Злиття двох або більше жанрів або їх окремих рис призводить до створення нових жанрових утворень, котрі приваблюють ширшу і різнопланову аудиторію.

Вирішення питання про належність даного жанру до тієї чи іншої сфери комунікації потребує особливого осмислення і може бути неоднозначним.

Важливо враховувати, що як первинний жанр TED лекція сприймається дуже мало слухачів – лише тими, хто безпосередньо присутній у залі під час TED конференції.

Для всіх інших TED лекція - це інтернет-жанр, тобто вторинний жанр: з одного боку, він цілком і повністю, без будь-яких змін переходить з онлайн в онлайн, а з іншого боку, на платформі YouTube і на сайті <https://www.ted.com> він живе вже своїм життям.

Більше того, інтернет-жанр TED лекції можна віднести до дискурсогенних жанрів, здатних породжувати нові жанри: всі TED лекції в Інтернеті, представлені у відеоформаті, супроводжуються текстовою інформацією про лектора, коментарями (іноді їх кількість становить кілька тисяч), забезпечені текстовими розшифровками та їх перекладами іншими мовами.

Таким чином, будучи звичайною публічною лекцією, потрапляючи в інтернет-простір, TED лекція стає по суті веблекцією, яка має деякі особливості.

Більшість дослідників відзначає, що для текстів публічних виступів з аналізованої нами тематики характерно чітке структурування, що пояснюється їх жанровою приналежністю.

Проведений аналіз публічних виступів, представлених на сайті TED.com, показав, що сучасні публічні промови відрізняє варіювання класичної композиційної схеми. У вступі публічних промовах можна виділити особливу складову – зачин, який включає в себе фрази вітання, ввічливого поведження до аудиторії і інші етикетні формули, що дозволяють оратору встановити контакт зі слухачами.

Основну частину в виступах спікерів TED на тематику критичних ситуацій характеризує множинне звернення, використання прикладів з особистого досвіду. Це може бути викладення результатів власного проведеного аналізу.

Багато ораторів для того, щоб привернути увагу аудиторії, дуже творчо підходять до композиційного оформлення і впроваджують в своє мовлення елементи театрального виступу, притчі або наукові експерименти, що не є чимось дивним для подібних виступів, проте, що не було б можливим у політичній або науковій промові.

До способів створення ключової фрази відноситься: по-перше, подання суті ідеї яскравою фразою, що запам'ятовується, довгою від трьох до 12 слів, але вважається, що 3 – це золотий стандарт.

Важливо також зробити фразу ритмічною, вкласти в неї спонукання до дії.

Під час виступу повторювати її як мінімум тричі. Важливо привернути увагу людей.

Приклади:

1. *People don't buy what you do, they buy why you do it* [54]. Спікер намагається пояснити слухачам, що виконувана чи виконана робота просто доводить те, у що людина вірить.
2. *Work with people, who believe in what you do* [54]. Даною фразою спікер ніби пояснює, що важлива не сама праця людини, а віра в результат, успіх та в саме діло.
3. *It was the most beautiful time, it was the most unfortunate time* [54]. Даною фразою спікер звертає та привертає увагу слухачів, він зміг зацікавити людей однією фразою, використовуючи прикметники *the most beautiful time, the most unfortunate time*.

Як правильно представитися аудиторії. При виступах спікерів на тему критичних ситуацій важливо відкидати дифірамби на честь виступаючого, достатньо того, щоб його сприйняли як людину, що заслуговує на довіру.

Наприклад: *By the end of Hans' talk, you will learn how promoting the free*

flow of health information can improve the quality of your own life, the lives of your children and seven billion others [54]. У цьому уривку ведучий представляє аудиторії наступного спікера, використовуючи обіцянки, що почута мова допоможе змінити життя.

Зазвичай початок виступу починається з розповіді історії з особистого досвіду, це може бути заявою або питанням. Наприклад:

1. Грег Гейдж (Greg Gage), кандидат наук у галузі біомедичної інженерії, вже 13 років вивчає людський мозок. Звичайно ж, нейрологія — дуже складна, зате вкрай захоплююча та перспективна дисципліна. І вона може творити справжні дива навіть у домашніх умовах.

Наприклад, прямо на сцені TED Грег з'єднає двох людей проводками, внаслідок чого один із них стає ляльководом, а другий — маріонеткою. *Decide for yourself, what is this: a terrible dream or the salvation of humanity* [54].

2. *Unfortunately, in the eighteen minutes that I will speak from the stage, four of the living Americans will die because of the food they ate* [54].
3. *Why do you think 320 Americans die every day because of the food they consume?*[54].

Ідеальне закінчення викликає в уяві публіки глядацьку метафору, що символізує суть виступу спікера: *In forty-five minutes, you will walk out of this room with three **new tools for building a healthy life*** [54].

Для того, щоб публічна мова впливала на слухача, була цікавою та захоплюючою, варто використовувати та знати певні мовні особливості (див. рис. 2.1):

Рис. 2.1 Найпопулярніші мовні засоби, що використовуються під час проведення публічної мови на тему критичних ситуацій

Аналізуючи дані з діаграми, можна зауважити, що такі мовні особливості, як риторичні питання, вступні конструкції і використання займенника «ми» використовуються частіше. На другому місці - споживчі пропозиції.

Що ж до етикетно-мовленнєвих формул, то тут варто згадати той факт, що даний прийом є обов'язковим і використовується абсолютно у всіх матеріалах.

Такі мовні засоби, як застосування дієслівних форм і вживання у промови спонукальних речень, є найменш пріоритетними серед інших методів.

Приклади:

Ladies and gentlemen [54]– одна з етикетних мовних форм, яка активно використовується у мові спікерів, коли звертаються до глядачів.

Фрагмент лекції Шеріл Сандберг показує, що відчуває сама яка виступає в ситуації, про яку розповідає глядачам: *Now, at the outset, I want to be very clear that this speech comes with no judgments. I don't have the right answer. I don't even have it for myself. I left San Francisco, where I live, on Monday, and I was getting on the plane for this conference. And my daughter, who's three, when I dropped her off at preschool, did that whole hugging-the-leg, crying, "Mommy, don't get on the plane" thing. This is hard. I feel guilty sometimes.*

I know no women, whether they're at home or whether they're in the workforce, who don't feel that sometimes. So I'm not saying that staying in the workforce is the right thing for everyone (Sheryl Sandberg). [54]

Якщо займенник I не викликає питань з приводу свого референта (я - це сам говорить), то з займенником we ситуація набагато складніша. Значення ми відрізняється семантичною розмитістю. Використання інклюзивного we, коли той, хто говорить, включає в нього себе і аудиторію. Мається на увазі, що часто таке we - це не тільки плюс плюс люди, що сидять в залі.

Здається, що інклюзивне we завжди має на увазі тих, хто сидить у залі, але дуже часто присутня аудиторія поєднується ще й з якоюсь іншою спільнотою людей - починаючи від усього людства в цілому до окремих його груп, наприклад, представників якоїсь держави (в даному випадку американців) або гендера (наприклад, жінок на лекціях, присвячених темам ролі жінок у політиці).

Однак окрім інклюзивного we для TED лекцій типове та ексклюзивне we, переважна більшість випадків вживання якого має на увазі групу вчених, з якою асоціює себе лектор. У наступному фрагменті це вчені, які розробляють індивідуалізовану комбіновану політаблетку: *I think one of the solutions is to make better use of the polypill. A polypill is the integration of multiple medications into a single pill. And we have these today in common over-the-counter cold and flu remedies. And there have been prevention polypill studies done, giving combinations of statins, blood pressure, aspirin, which in randomized studies have been shown to dramatically reduce risk, compared to placebo. But these polypills weren't personalized, they weren't optimized to the individual. What if we could optimize your personalized polypill? So it would be built for you, based on you, it could adapt to you, even every single day. Well, we're now in the era of 3D printing. You can print personalized braces, hearing aids, orthopedic devices, even I've been scanned and had my jeans tailored to fit to me.[54]*

Ексклюзивне we у досліджених TED лекціях складає приблизно половину від усіх we-конструкцій. Його вживання підкреслює приналежність до колективу вчених, що говорить, що в цілому підвищує авторитет лектора

як експерта в своїй галузі, посилює ґрунтовність і значущість його дослідження, допомагає йому просувати свої досягнення та ідеї. Конференції фонду TED мисляться як особливий простір, де вчені мають можливість це робити. Таким чином, проведене дослідження показало, що авторизуючі конструкції в TED лекціях високочастотні, різноманітні та поліфункціональні.

Використання займенника «ми» у значенні «я» та «ви». Цей прийом створює ефект невимушеної розмови, він допомагає посилити контакт між аудиторією та оратором. До того ж, цей прийом сприяє розвитку так званого «спільного роздуму»: *We cannot leave this problem unattended, we should be more careful about how to solve it* [54].

Наступним прийомом, що входять у мовні засоби суспільної мови є застосування спеціальних дієслівних форм: *It is worth noting that this problem does not have a single solution, I **have provided** you with only one possible solution to this issue. Let us once again note the relevance of this problem in the 21st century*[54].

Далі слід згадати інший мовний засіб, який не поступається попереднім, це питання – відповідь (риторичне питання). Цей прийом служить незамінним помічником до створення ситуації безпосереднього спілкування. Оратор ставить питання і сам на нього і відповідає. Наприклад: *What makes us constantly return to this problem? The fact is that this problem is always relevant, and no one has yet found a single solution* [54].

Отже, ми можемо зробити висновок, що публічні виступи на тему критичних ситуацій не суттєво відрізняються від виступів на інші теми. Але вони мають певні особливості і однією з особливостей є те, що промови характеризуються наявним процесом гібридизації стилів.

Це, в свою чергу, стосується композиційної структури багатьох виступів. Гібридизація жанру знайшла своє відображення в зниженні офіційності характеру зачину, стилістичної трансформації основної частини і висновку.

Наприклад, зачини подібних виступів характеризується розмовними

формулюваннями. Проте, багато сучасних ораторів відступають від класичних правил, що, очевидно, можна пояснити їх прагненням виділитися і привернути увагу слухачів з перших хвилин виступу.

Такі мовні засоби, як застосування дієслівних форм і вживання в мові спонукальних речень, є найменш пріоритетними серед інших 6 методів, оскільки були згадані лише один раз. Однак, це не виключає тієї умови, що дані мовні засоби мають важливе значення у формуванні грамотної та насиченої публічної мови.

Сучасне суспільство характеризується інтенсивним розвитком мовленнєвих комунікацій. Вже стало всім відомим фактом те, що вміння досконалого мовлення є необхідним для всіх освічених людей. Незалежно від сфери діяльності, вміння переконливо висловлювати свої думки є невід'ємною характеристикою успішної людини. Слово – усюди, і тому можна вважати, що наше життя «суцільна риторика», проте наскільки вдало і ефективно мовець користується цим залежить вже індивідуально від кожного.

Тим самим, варто сказати, що мовні засоби є відмінним фундаментом у побудові грамотного публічного мовлення, завдяки якому можна викликати довіру в аудиторії та набрати величезну кількість своїх прихильників не тільки в межах цієї мовної платформи, а й за її межами.

2.2 Стилiстичнi особливостi промов

TED лекція покликана у першу чергу вирішувати просвітницькі завдання, що означає інформувати людей про ті чи інші факти дійсності, пов'язані з науковими досягненнями, відкриттями, соціальними процесами і т.п.

Для досягнення необхідного ефекту, тобто залучення уваги аудиторії і формування в його свідомості певного ставлення до визначеної проблеми, лектори використовують ряд засобів.

До стилістичних особливостей промов TED на тему критичних ситуацій відносяться: вступні слова, більш короткі фрази, використання способу та модальних дієслів, прийом приєднання: спілки «а», «і», «але», «проте», різні

види питань, використання неологізмів, повтори, зміна традиційног опорядк слів, градація, використання термінів, тощо.

- вступні слова:

And yet, I first learned of the destructive power of denial at a personal level, before I understood what it was doing to the country of my birth. “At school, I drifted from science to mathematics to history to biology, as my father slipped from the world.”; “So that even if an abuser manages to steal your password, **because** they don't have the second factor, they will not be able to log into your account[54]. В данному прикладі використовуються вступні слова yet, because і before для пояснення порядку думок та їхнього зв'язку. Важливо відмітити, що спікер пояснює, що спочатку він дізнався про *destructive power*, а вже потім про *what it was doing to the country of my birth*.

- більш короткі фрази:

Emotions are data, they are not directives; We own our emotions, they don't own us; We carry tracking devices around in our pockets all day long [54]. Спікер використовує більш короткі фрази у своєму виступі для більш емоційного навантаження.

- використання способу та модальних дієслів:

*These urgent crises **may** not be a reality in your life or in your neighborhood, Gen-U is to be an open platform, where people **can** come and share their ideas and solutions about what works, what does not work, and importantly, what **might** work; 10 years ago you **could** not have found a single sober economist anywhere on planet Earth who would have predicted the Wikipedia model [54].* Спікер використовує модальні дієслова may, can, might, could для розповіді про вміння.

- прийом приєднання: спільки «а», «і», «але», «проте»:

*But that's not happening here, **So** that you actually can move from school to work. And more, **And** then, we've effectively become our own fake-news broadcasters, **That's why**, when I see people who are depressed, I sometimes say, You are not the best person to talk to you about you right now, **because** depression distorts our stories in a very particular way, **So** we need a fire truck to get to the*

right location [54]. В даних прикладах спікер використовує приєднання частин речення за допомогою «а», «і», «але», «проте». Тобто спікер пояснює, що одна дія продовжується іншою і після цього йде пояснення.

- різні види питань:

It makes no sense, right? [54].

Many of our stories are about feeling trapped, right? [54].

В даних прикладах використовуються риторичні питання для посилення впливу на аудиторію, хоча риторичні запитання не вимагають відповіді на поставлене запитання. Відповідь вважається зрозумілою.

- використання неологізмів:

*I have managed to convince a couple of antivirus companies to start marking **stalkerware** as malicious, So what are **nanoparticles**, and what does it really mean to be nano-sized?* [54]. Спікер використовує нові слова, які пов'язані з тематикою його виступу, дані слова утворенні за допомогою поєднання основ інших двох слів: *stalker* + *ware*, *nano* + *particles*.

*Now, I have this word taped up in my office: **ultracrepidarianism**. The habit of giving advice or opinions outside of one's knowledge or competence* [54]. Спікер використовує нове слово (неологізм), яке пов'язані з тематикою його виступу.

- повтори:

*They feel that they're facing a series of urgent crises. A **crisis** of demographics, a **crisis** of education, a crisis of employment, a crisis of violence and a **crisis** for girls, **You**, and **you** and **you**, and all of us have a lot of nanoparticles circulating in our bodies, Turns out, it really is all about **location**, **location**, **location***[54]. Спікер використовує повторення слів *crisis*, *you* і *location* для посилення емоційного впливу і звернення уваги на те, що це важливо.

We need ideas, we need ideas that are big and small, ideas that are local and global [54]. Спікер використовує повторення словосполучення **we need ideas** для посилення емоційного впливу і звернення уваги на те, що це важливо.

- зміна порядку слів:

***One:** Those 20th century rewards, those motivators we think are a natural part of business, do work, but only in a surprisingly narrow band of circumstances.*

***Two:** Those if then rewards often destroy creativity. **Three:** The secret to high performance isn't rewards and punishments, but that unseen intrinsic drive – the drive to do things for their own sake [54].* Спікер використовує числівники на початку речення для перерахування своїх думок.

- градація як підвищення чи зниження смислової чи емоційної значимості:

*We argued over **big** things, over **small** things, even **for nothing** [42].* В даному випадку ми спостерігаємо використання градації, а саме спікер знижує смислову значимість речей.

- наявність термінів:

*They feel that they're facing a series of **urgent** crises. A crisis of **demographics**, a crisis of **education**, a crisis of **employment**, a crisis of **violence** and a crisis for girls; They want to be nurses and **radiologists** and **pharmacists** and doctors; And I'd been doing this for a while when I discovered that one of my fellow researchers, with whom I had been doing this all this time, was allegedly a **serial rapist**; And in January of 2018, I read an article with some of his alleged victims.[54].* Використання термінів в даному виступі допомагає спікеру передати сенс розповіді, ніби «занурити» слухачів в необхідну тему.

*And I focused my **type-A** personality on going to all the exercise classes at the gym [54].* У своєму виступі оратор використовує термін з психології “type-A personality”, характеризується низкою специфічних особливостей, наявність яких підвищує ризик виникнення захворювань серця.

*You can think of exercise, therefore, as a supercharged **401K** for your brain, OK? [42].* У тому ж виступі виступаючий говорить про підготовку організму до старіння, використовуючи реалію знайому і зрозумілу англомовним реципієнтам: 401К – найпопулярніший пенсійний план приватної пенсійної системи США, названий так за номером статті Податкового Кодексу.

Аудиторія визначається як просторово розташована група людей,

об'єднаних інтересом до предмета висловлювання, а також взаємодіють з оратором та один з одним у процесі сприйняття мови. Щоб грамотно будувати свій виступ, оратор повинен добре знати соціально-психологічні ознаки слухачів.

Відповідно до одного з головних положень соціальної психології будь-який колектив не є проста сума особистостей і, отже, людина, перебуваючи у більшій чи меншій групі людей навіть у точенні порівняно короткого часу, відчувається і веде себе трохи інакше, ніж наодинці. Контактна аудиторія краще підготовлена до мовлення, ніж кожен слухач окремо.

Порівнюючи публічні виступи в різних сферах, можна виділити, що, звичайно публічне мовлення відіграє важливу роль у суспільному житті кожної людини. Мовлення фахівців у різних галузях буде суттєво відрізнятися. У нашому дослідженні ми проаналізували мовлення на тему критичних ситуацій. З цього приводу, Аверинцев С.С. поділилась своєю думкою: «Публічне мовлення сьогодні вже розглядають не як витончену словесність, а подібно до будь-якого усного спілкування, таке мовлення вважають не самоціллю, а засобом для досягнення цілей» [27].

Висловлення на тему критичних ситуацій має дві інформаційні системи: одна з них – мовна система, інша – вестриментарна система, яка позначає зовнішній світ. Ці дві системи взаємозалежні: друга система начебто перетинається з мовною, вони допомагають виразити одна одну. Отже, тематика різних критичних ситуацій має свої певні особливості мовного вираження, що нерозривно пов'язані зі зовнішньомовним, екстралінгвістичним факторами.

Як було вже зазначено раніше, характерними рисами публічного виступу на лексичному рівні мови є широке використання професійної термінології.

Варто відзначити, що для промов TED на тему критичних ситуацій характерне вживання термінів, тому що саме вони допомагають розкрити сенс виступів і звернути увагу слухачів на важливість чи «гостроту» тієї чи іншої теми.

Отже, тексти виступів TED Talks належать до науково-популярного підстилю літератури, що знаходиться на межі двох функціональних стилів: наукового та публіцистичного. Маючи основні риси, властиві цим стилям, тексти TED Talks виконують не тільки функцію повідомлення нового наукового знання, але й впливають на аудиторію з метою привернення уваги до певної проблеми.

2.3 Лексичні аспекти промов TED TALKS

У світі, де правлять інформаційні технології, люди діляться своїми відкриттями як на очних конференціях, а й у онлайн платформах. Однією з найпопулярніших мовних платформ на сьогоднішній день є міжнародна платформа TED Talks, де люди з усього світу можуть звернутися до цієї платформи, переслідуючи абсолютно різні цілі. На даному етапі розвитку, багато шкіл використовують офіційні відео матеріали з даної платформи, для наочного навчання дітей та виховання в них з ранніх років, навичок спілкування та звичайно ж публічної мови.

В даному розділі нами проаналізовані основні засоби словотворення, які притаманні вимовам Ted talks на тему критичних ситуацій. Також ми розглянули основні лексичні одиниці, а саме терміни, ідіоми та фразеологізми.

Публічну мову становлять різні смислові блоки. Вони допомагають оратору скласти найбільш грамотну, добре продуману і водночас добре оформлену мову. Мовні засоби виконують величезну роль формуванні тіснішого контакту зі слухачами, варто відзначити значимість як вербальних, а й невербальних засобів спілкування, оскільки у їх спільному використанні, слухач зможе знайти причинно-наслідковий зв'язок між словами оратора і власним розумінням ситуації.

2.3.1 Основні засоби словотворення

Словниковий склад сучасної англійської мови постійно поповнюється, всі сфери постійно розвиваються, що стає передумовою для утворення нових слів. Основними граматичними способами словотвору слів в англійській мові

є: афіксація, конверсія і словоскладання. Афіксація є найбільш характерним та розповсюдженим способом словотвору, що відбувається шляхом приєднання префіксів (префіксальний спосіб), суфіксів (суфіксальний спосіб) або одночасного приєднання префікса і суфікса (префіксально-суфіксальний спосіб) до основ різних частин мови. Префікси беруть участь, в основному, в утворенні нових слів у середині однієї частини мови. Після аналізу, нами було виокремлено деякі приклади словотворення префіксальним способом.

Термін "словотвір" має два основні значення, які слід чітко розрізняти. У першому своєму значенні він вживається для вираження постійного процесу утворення нових слів у мові. Мова перебуває у стані безперервного розвитку, що включає певні мовні процеси, зокрема створення нових лексичних одиниць.

Суть словотворчих процесів полягає у створенні нових найменувань, нових вторинних одиниць позначення, і якщо такі найменування є словами, термін "словотвір" розкривається в буквальному сенсі, тобто, перш за все, як найменування процесу утворення слів. [3]

У другому значенні термін "словотвір" означає розділ науки, що займається вивченням процесів освіти лексичних одиниць. Основне завдання словотвору полягає у вивченні формальних, семантичних, генетичних та інших закономірностей та особливостей утворення нових лексичних одиниць, що виникають у процесі розвитку мови, що є своєрідним барометром суспільного розвитку, що чуйно реагує на найменші зміни у науковому, політичному та іншому житті суспільства. Виробництво нових лексичних одиниць відбувається за певними словотворчими моделями, що історично склалися в даній мові. При цьому однією з ключових проблем словотвору проблема продуктивності моделі або способу словотвору. [3]

Афіксація – це спосіб утворення нових слів шляхом приєднання до основи слова словотвірних афіксів. Афікси, з яких у певний період створюється щодо багато новоутворень, називаються продуктивними.

Продуктивними афіксами у сучасній англійській мові є:

- суфікси: -ing, -y, -ee, -ist, -ette, -ed;

- префікси: anti-, super-, pro-, mis-, re-, etc. [31]

Одним із найчастіше вживаних є префікс re-, що вказує на повторюваність певної дії. Так наприклад у реченні: *It's been re-released four times* [39], слово “re released” було утворено за допомогою префіксу re-, що було додано до дієслова “to release”.

Приклад використання суфіксу -ing, що надає значення ознаки було проаналізовано у такому реченні:

*I was the first Muslim homecoming queen at my high school, the first Somali student senator at my college and the first **hijab-wearing** woman in many places.* Цей приклад цікавий для аналізу тим, що слово *hijab-wearing* утворено за допомогою суфіксального способу, а також за допомогою словоскладання (хиджаб + носити - та, що носить хіджаб). Автор використовує дане слово, як неологізм і для підкреслення того, що це була перша жінка, яка вдягала хіджаб.

Приклади:

*Just imagine the impact that this kind of **unrelenting** violence can have on a person's health, productivity and well-being* [54].

*Research has shown that survivors of violence can be up to six times more likely to either be involved in violence or be **revictimized*** [54]. В данному прикладі слово *revictimized* утворене за допомогою префіксального способу (префікс re). Спікер використовує слово *revictimized* замість словосполучення victims of violence для уникнення тавтології у мові.

*But what if we **re-envision** what or who these resources could be?* [54]. В данному прикладі слово *re-envision* утворене за допомогою префіксального способу (префікс re).

*He has shown the world that his army is ineffectual, and that billions of dollars spent on **modernising** Russia's military has been wasted* [54]. В данному прикладі слово *modernising* утворене за допомогою суфіксального способу (суфікс -ing).

*She did not **remonstrate**?* [54]. В данному прикладі слово *remonstrate* утворене за допомогою префіксального способу (префікс re).

Ще одним варіантом поповнення лексики англійської мови є конверсія. Це спосіб утворення нових слів, при якому зовнішня форма не змінюється, але слово переходить в інший граматичний розряд, тобто стає іншою частиною мови. Після аналізу лекцій TED, було виокремлено приклад переходу іменника в дієслово: *that have been **photoshopped** to where* [54].

Проаналізувавши лекції TedTalks, було відібрано приклад для аналізу утворення слова префіксальним способом: *Some **extraordinary** things about vaccine* [32]. Слово “extraordinary” було утворено префіксальним способом, за допомогою додавання префіксу extra- до прикметника “ordinary”, що вказує на надмірність чи додатковість (звичайний - надзвичайний).

Словоскладання — це об'єднання одне слово двох слів чи основ. Слова, що виходять, пишуться разом або через дефіс. У російській теж є такий спосіб і, до речі, саме слово «словоскладання» утворене словоскладанням.

Шляхом складання утворюються дієслова, іменники (найчастіше), прикметники, прислівники, займенники.

Дієслова: *to blackmail* (шантажувати), *to broadcast* (передавати радіо).

Іменники: *girlfriend* (подруга), *handbook* (довідник), *newspaper* (газета).

Прикметники: *dark-blue* (темно-синій), *kind-hearted* (сердечний).

Прислівники: *nowhere* (ніде), *everywhere* (скрізь).

Займенники: *somebody* (хтось), *everyone* (все). [31]

Словоскладання є одним із найдавніших та універсальних способів словотвору в англійській мові.

Приклади:

*And over 99 percent of these **firefighters** never make it to the fire* [42]. В даному прикладі слово **firefighters** створено словоскладанням двох іменників. Спікер використовує слово **firefighters** для позначення професії.

*Well, there are many different types of nanoparticles made out of various materials, such as **metal-based** (словоскладання двох іменників) nanoparticles or **fat-based** (словоскладання прикметника та іменника) nanoparticles (словоскладання двох іменників)* [54].

*So we're using a **Trojan-horse-based** (словоскладання трьох іменників)*

concept to fool the liver [54].

*And this is the type of challenge that requires **teamwork** (словоскладання двох іменників) from scientists and physicians, who dedicate their lives to this battle* [54].

*Ukraine was largely not discussed, but what was discussed was **cyberattacks** (словоскладання двох іменників) on critical infrastructure* [54].

*I mean, keep in mind, so much of the gas transit is going through large pipeline **networks** (словоскладання іменника та дієслова), which have some redundancy across all of Ukraine* [54].

*Most of us worry about things we can't control, like war, terrorism, the tragic **earthquake** that just occurred in Haiti* [54]. В цьому реченні слово **earthquake** утворено за допомогою іменника **earth** і дієслова **quake**.

*We knew they worked through **old-fashioned** (словоскладання прикметника та іменника) trial and error* [54].

Словотвір займає найважливіше місце у сучасній лінгвістиці.

Словниковий склад, або лексика, англійської мови, як і будь-якої іншої, перебуває у стані безперервної зміни. Одна із закономірностей розвитку словникового складу мови – поповнення її новими словами. Поповнення це відбувається шляхом створення нових слів – словотвори. У цьому вся процесі проявляється зв'язок словотвори з граматиною, зокрема з морфологією. Нові слова пишуться відповідно до граматики англійської мови, за зразком вже наявних слів у мові і відносяться до певної частини мови.

Словоутворення – це утворення нових слів шляхом поєднання один з одним кореневих та афіксальних морфем, або безафіксним способом за певними моделями, що існують у даній мові.

2.3.2 Лексичні одиниці у промовах на тему критичних ситуацій

Лексична система як ідеалізоване ціле складається з простих і непростих одиниць. Проста одиниця лексичної системи - це перш за все слово з усуненою неоднозначністю. Кожна проста одиниця характеризується системо-утворюючими властивостями.

Складові одиниці лексичної системи — такі, елементи яких пов'язані між собою відносинами подібності, протилежності, ієрархії: синонімічний ряд, антонімічний пара, омонімічний ланцюжок, словотвірне гніздо, гіперонімо-гіпонімічна група, лексико-семантична група, лексико-семантичне поле, вони формуються на лінгвістичній або лінгво-логічній основі), а також асоціативно-ситуативне поле, що виділяється на психолінгвістичній основі.

Лексична одиниця – це одиниця мови, яка має самостійне лексичне значення і може виконувати функції одиниці мовлення. Лексичною одиницею може бути слово, словосполучення чи кліше. [3]

Терміни - це слова, якими позначають поняття, що знову з'являються, пов'язані з розвитком науки, техніки і мистецтва. Терміни в основному позбавлені емоційного значення, хоча і можуть в окремих випадках набувати в тексті певного емоційного забарвлення. З іншого боку, терміни характеризуються моносемантичністю. За своєю природою вони чинять більший опір процесу обростання додатковими значеннями. [3]

Терміни – це одна з двох груп спеціальної лексики – слів та поєднань слів, які вживаються переважно людьми певної галузі знання, професії. У кожній науці існує своя система термінів, яка називається термінологією. Характерними ознаками термінів є: однозначність, відсутність особливого емоційно-експресивного забарвлення, спеціалізація.

Слід зазначити, що наявність термінів у науковому стилі виділяють кілька вчених, як Д. Е. Розенталь, так і Т. В. Жеребило. Це зумовлено тим, що тексти наукового стилю націлені на підготовлену аудиторію. І їхня основна мета – донесення повних та точних відомостей у певній галузі знань, звідси й впливає потреба використання наукової термінології.

They feel that they're facing a series of urgent crises [54]. *Urgent crises* – економічний термін, який перекладається як невідкладна криза. Спікер використовує дане словосполучення для звернення уваги те що, що ситуація може бути невідкладною.

A crisis of demographics, a crisis of education, a crisis of employment, a crisis of violence and a crisis for girls [54].

*They want to be nurses and **radiologists** and **pharmacists** and doctors [54]. And I'd been doing this for a while when I discovered that one of my fellow researchers, with whom I had been doing this all this time, was allegedly a **serial rapist** [54].*

*And in January of 2018, I read an article with some of his alleged **victims** [54].* В даному прикладі ми можемо побачити використання словосполучення *alleged **victims*** (ймовірні жертви), за допомогою якого спікер звертає увагу на важливість ситуації, а саме намагається показати на кількість людей, які загинули від чаогось.

На думку Розенталя Д. Е. у науковому стилі властиво побудова складних синтаксичних конструкцій, а також широке використання термінів та абстрактної лексики, оскільки основна функція даного стилю – передача логічної інформації та доказ її достовірності. Розглянемо наступний приклад: *The World Health Organization tells us that **depression** is now the single leading cause of **disability** globally – **outstripping cancer**, **outstripping heart disease**. And at a time of greater complexity, unprecedented technological, political and economic change, we are seeing how people's tendency is more and more to lock down into rigid responses to their emotions [54].* У цих реченнях чітко видно велику кількість медичної термінології, і навіть побудова складних синтаксичних конструкцій.

Відомо, що типологія є основою класифікації. Термінознавча класифікація термінів - поділ термінів за найважливішими їх ознаками. Підставою наступних класифікацій є різні окремі ознаки термінів — змістовні, формальні, функціональні, внутрішньо- і позамовні.

У роботі ми класифікували терімини за змістом — за об'єктом назви — є розподіл їх областями знання чи діяльності, чи, інакше кажучи, за спеціальними сферами.

Нам вдалося виокремити такі групи терімінів: медичні , економічні, політичні, наукові, технічні і психологічні.

медичні політичні економічні політичні психологічні наукові

Рис. 2.1 Класифікація термінів

Медична термінологія - сукупність слів і словосполучень, що використовуються фахівцями для позначення наукових понять у галузі медицини та охорони здоров'я.

Особливістю медичної термінології є, в першу чергу, широке використання латинізмів та грецизмів. Адже "без латини немає медицини".

Приклади:

*The woman had a knee **injury**, required multiple **surgeries**, and over the course of these, developed a **chronic bacterial infection** in her leg [54].*

*The image that you see here was taken by an electron **microscope**[54].*

*And phages are great at **infecting bacteria** [54].*

*He called the agent he had found an "**invisible microbe**" and gave it the name "**bacteriophage**," which, literally translated, means "**bacteria eater**" [54].*

*He won the Nobel Prize in medicine for his work contributing to the development of the first **antibiotic, penicillin** [54].*

В даних прикладах ми аналізували речення Ted talks на тему критичних ситуацій з використанням медичних термінів. Саме вони дають можливість спікеру пояснити слухачам важливість ситуації. Так, наприклад замість слова **infectia** – інфекція, у розмові в суспільному житті можна використати слово хвороба.

Особливості медичної термінології є те, що терміни усталені, латинського та грецького походження. Окрім того, обов'язковими є також знання термінології біологічної, хімічної, біохімії, фармакології, анатомії, адже це близькі до медицини галузі. Ще одна особливість медичної термінології - взаємопов'язаність з іншими групами.

Економічний термін (категорія) - абстрактне наукове поняття, яке в узагальненому вигляді виражає найбільш суттєві (типові) властивості економічних явищ та процесів.

Приклади:

From such a vision stems the need to find new ways of defining progress and

*measuring it, without limiting ourselves to the economic, technological, financial and **gross-product aspects**, but rather, giving central relevance to its ethical, social and educational **dimensions** [54].*

*One way to encourage this change is to lead businesses towards the urgent need to commit themselves to the integral care of our common home, excluding from **investments** those companies... [54].*

*Well, first of all, we collected a lot of data, and we used **statistical analysis** to create ranges... [54].*

*The results are then **integrated** within and across systems to avoid **double-counting** and add it up to see if we actually get to **drawdown** [54].*

*In **low-income** countries, after food leaves the farm... [54].*

В даних реченнях економічні терміни (***measuring, gross-product aspects, dimensions, investments, statistical analysis, integrated, drawdown, double-counting***) для пояснення економічних явлень. Дані слова не використовуються у звичайному житті. Термінологія для терміна є тім полем, яку дає йому точність і однозначність, і за межами якого слово втрачає ознаки терміна.

Термінів, що мають відповідники у загальноживаній лексиці (загальноживані слова довгота, додаток, рівняння, уявлення і терміни — географічний довгота, граматичний додаток, математичний рівняння, психологічний уявлення тощо), в сучасній мові відносно небагато. Основна функція термінологічної лексики номінативна, терміни називають спеціальні поняття з різних галузей людських знань.

Технічна термінологія - це термінологія галузі техніки, яка пов'язана з окремими галузями виробництва та промисловості.

Приклади:

*The only way we know how is to draw down, to avoid putting **greenhouse gases up** and to pull down what's already there [54].*

*...which calls for the phaseout of **hydrofluorocarbons** and replace them with natural **refrigerants**, which exist today... [54].*

***Rooftop solar** comes in ranked number 10 [54].*

*This is **drawdown** in action every year; as carbon is removed from the*

*atmosphere through **photosynthesis**, which converts **carbon dioxide** to plants' **biomass and soil organic carbon** [54].*

В даних прикладах ми проаналізували терміни, які відносяться до гаузі хімії і спікер використовує їх, так як мова йде про атмосферу, сонячну енергію тощо.

Психологічні терміни – це слова, що позначають наукові поняття, мають дефініції (визначення), доповнювані поясненням і тому що включаються до мови психологічної науки.

Приклади:

*...our brain's **stress** response actually shuts down core functions, like problem solving, critical thinking and **emotional regulation** [54].*

*It can also increase our risks of lung and heart disease, diabetes, **anxiety** and **depression** [54].*

*...with access to **mental health care** [54].*

*And in our work with police, 90 percent of the police we trained actually felt better able to regulate their **emotions** and to deal with **anxiety** and **fear** [54].*

*So really, we know that violence happens between people, but so does **healing**[54].*

Ми проаналізували, що у виступах часто використовуються психологічні терміни, що відбулися від іноземних слів. Їх досить багато. Здогадатися про їхнє значення в конкретному контексті часом буває важко. Деякі слова можуть мати різне значення в залежності від контексту, що важливо враховувати для правильного розуміння психологічних текстів.

В наших прикладах ми знайшли наступні терміни: **emotional regulation, depression, emotions, anxiety, fear, healing**. Дані терміни не є суто психологічними і використовуються в повсякденному житті, тому для їх розуміння не потрібен контекст. Спікер використовує дані слова для емоційного впливу на аудиторію.

Політичні терміни. Політика перестав бути областю з чітко вираженим спеціальним лексиконом, оскільки вона охоплює всі галузі життя.

Приклади:

*Our guest is geopolitical **analyst** Ian Bremmer [54].*

*It does mean that the Europeans overnight will and must prioritize spending on **defense policy**, on **national security**, **coordination**, on NATO [54].*

*And that would be true even if there were a negotiated settlement and all the Russian **troops** were to pull out of Ukraine and we had peace [54].*

*...from the advanced **industrial democracies**, as in any way in their interest[54].*

*And it is: Is there still some real space for **negotiation**? [54].*

Аналізуючи вислови з використанням політичних термінів, ми дійшли до висновку, що деякі слова (***analyst, negotiation, industrial democracies, defense policy, national security, coordination***) в даному випадку не є суто політичними термінами і використовуються в розмовній мові також. Спікер використовує їх для пояснення важливої теми більш простими словами.

Під час написання роботи нами також було обрано іншу класифікацію: класифікацію термінів за стилями.

Наукові терміни - це спеціалізовані позначення характерних для цієї галузі науки предметів, явищ, їх властивостей та співвідношень.

Приклади:

*She had an eight-year struggle with **breast cancer** [54].*

*And I'm here to tell you that **nanoparticles** are the fire trucks [54].*

*But when was the last time you worried about **smallpox**, a disease that killed half a billion people last century and no longer is with us? [54].*

В даних приклада ми спостерігаємо використання наукових термінів, а саме термінів з галузі медицини. Спікер використовує дані слова, тому що дана тема є суто медичної.

Нами також було обрано іншу класифікацію термінів, за стилем використання.

Терміни

- Літературні терміни
- Терміни офіційно-ділового
- Терміни публіцистичного стилю

→ Колоквіалізми

Рис. 2.2 Класифікація термінів

Літературні терміни - це поняття в літературі, за допомогою яких можна легко, швидко і влучно дати визначення або характеристику тому чи іншому явищу.

Приклади:

*However, I believe that people grow **spiritually** through a strong relationship with the earth [54].*

Терміни офіційно-ділового стилю

Приклади:

*And after, we're going to have a conversation, including questions from **TED** Members who are participating in this call. Ian, welcome [54].*

*...on national security, coordination, on **NATO** [54].*

*The **UK-EU** relationship is much smoother and more functional than at any point since **Brexit** process actually started [54].*

Терміни офіційно-ділового стилю можуть використовуватись і в повсякденному житті. В даних прикладах ми бачимо використання абрєвіатури, що не є характерним для розмовного стилю.

Терміни публіцистичного стилю. Лексика публіцистичного стилю відрізняється тематичним різноманіттям та стилістичним багатством. Тут широко представлена загальноживана, нейтральна лексика та фразеологія, а також книжкова та розмовна. Вибір словесного матеріалу визначається темою.

Колоквіалізм - стиль мовлення з використанням розмовної і просторічної лексики, міміки та жестів, який служить для неформального спілкування чи в умовах специфічного оточення.

Приклади:

*So, I'm here to **trumpet** («розтрубити») vaccines for you. [54]*

Аналізуючи вищенаведений приклад можна зробити висновок, що слово **trumpet** може використовуватися в різних темах тому що все залежить від контексту. В нашому випадку це перекладається як «розтрубити», але

дане слово також має наступні переклади: труба, сповіщати.

What's the buzz? [54]. - Використання терміна "у чому шум" - це розмовний спосіб запитати, чи є якісь новини для повідомлення.

I mean, this is an organization that just a couple of years ago, France President Emmanuel Macron referred to as "brain-dead."(*безмозкою*) [54].

Використання терміну *brain-dead* в нашому випадку є суто розмовним і залежить від контексту, але варто відмітити, що дане слово також може перекладатися як «мертвий мозок» (таке використання словосполучення вже можна віднести до медичної термінології).

Yeah (mak), I mean, I do think that for the Europeans.. [54]. Слово *Yeah* є суто розмовним і спікер використовує його для привертання уваги слухачів.

Специфіка термінів як особливого лексичного розряду слів полягає в тому, що вони створюються в процесі виробничої та наукової діяльності і тому функціонують лише серед людей, які мають відповідні наукові та виробничі реалії, тобто макроконтекст. Тому на відміну від звичайних слів, однозначність яких у мовній комунікації забезпечується ситуацією чи лінгвістичним контекстом, однозначність терміна регламентується екстралінгвістичним макроконтекстом чи лінгвістичним мікроконтекстом.

Ідіома – це стійке вираження властиве лише конкретної мови та культурі. При дослівному перекладі сенс спотворюється або повністю втрачається.

Ідіоми є невід'ємною частиною англійської мови. Світ ідіом сучасної англійської різноманітний і великий. Ідіоми заповнюють лакуни в лексичній системі мови, яка не в змозі повною мірою надати найменування пізнані людьми нових сторін насправді, і в більшості випадків є єдиними позначеннями ситуацій, предметів, процесів. Освіта ідіом послаблює протиріччя між обмеженими лексичними ресурсами мови та потребами мислення. У тих випадках, коли в ідіоми є лексичний синонім, вони зазвичай різняться в стилістичному відношенні.

Приклади:

He claims that Russians and Ukrainians are "one people," but...[54].

Спікер використовує дану ідіому, щоб підкреслити, що дві різні нації є одним народом.

Most grievously, he failed to prepare the Russian public for the true human, financial and material costs of his “special military operation” [54].

Ідіома “*special military operation*” в даному прикладі є неподільним зворотом мови, яке можна замінити словом «війна».

It's difficult to think clearly of the Russian invasion of Ukraine, because wars, while they unfold, they're kind of shrouded in a sort of fog [54].

...who tell me that Nord Stream was a strategic mistake [54].

I mean, keep in mind, so much of the gas transit is going through...[54].

Спікер використовує дану ідіому для уявлення чогось, що потрібно підкреслити чи запам'ятати.

Фразеологія була і залишається улюбленим засобом експресії для всіх, чия мета – висловити свою думку яскраво та образно

Оратори постійно впливають на громадську думку, в їхніх інтересах агітують публіку до будь-яких дій, тому вони часто вдаються до використання стійких словосполучень із переосмисленим значенням.

У процесі дослідження ми проаналізували речення: *... as a matter of fact, I think a lot of my ideas come from mistakes and trick of the eye [54]* Словосполучення “trick of the eye” є фразеологічною єдністю (обман зору).

В даному прикладі спікер пояснює, що його ідеї є помилковими або вводять в оману.

Нами було проаналізовано речення: *It takes your mind off the fact the you're going to die [54]* Словосполучення “to take mind off” (викинути з голови) є фразеологічною єдністю.

Спікер використовує даний фразеологізм для пояснення, що щось може зупинити або змусити людину перестати думати про щось, як правило, про занепокоєння чи занепокоєння.

Ще один приклад речення, із наявним фразеологізмом: *But ones a pair leaves the retail channel, it's the wild west [54]* Словосполучення “wild west” (диковина) є фразеологічною єдністю.

Автор використовує даний фразеологізм для підкреслення того, що дія, яка виконується є чимось неймовірним та дивним.

Після перегляду лекцій нами було виокремлено речення: *She makes everything happens and she **makes the deal*** [54] Словосполучення “to make the deal” (укласти згоду) є фразеологічним сполученням.

Спікер, використовуючи даний фразеологізм, підкреслює успішне досягнення чи укладання угоди чи угоди.

Ще один приклад речення із фразеологізмом: *You have to **make the decision for yourself*** [54] Словосполучення “to make the decision” (приймати рішення) є фразеологічним сполученням. Даний фразеологізм використовується, коли людина хоче оцінити варіанти рішення, перш ніж остаточно його прийняти.

Отже, аналізуючи використання термінів, ідіом і фразеологізмів в виступах Ted talks на тему критичних ситуацій, ми можемо зробити висновок, що дані висловлювання збагачують і прикрашають мову виступів спікера.

Висновки до розділу 2

У другому розділі ми проаналізували виступи Ted talks на тему критичних ситуацій, а саме проаналізували наявність професійної лексики (термінів, ідіом і фразеологізмів), а також способи словотворення, притаманні даним виступам.

Наявність професійної лексики - одна із лексичних особливостей публічних виступів на тему критичних ситуацій. Велика частка лексики утворена за допомогою афіксації та складанням основ.

Однією з особливостей є те, що промови характеризуються наявним процесом гібридизації стилів. Це, в свою чергу, стосується композиційної структури багатьох виступів. Подібний процес характеризується зниженням рівня офіційності.

Ми обрали 2 класифікації термінів: медичні, економічні, технічні, психологічні, політичні; терміни за стилями: літературні, наукові, публіцистичні, колоквіалізми. Ми також з'ясували, що використання певних термінів з різних галузь дає можливість спікеру «донести» вірну інформацію

до слухачів, не вживаючи розмовні слова.

Також були проаналізовані фразеологізми та ідіоми.

Важливо відмітити, що нами були проаналізовані виступи TED Talks і ми змогли виділити наступні особливості виступів на тему критичних ситуацій: використання різних питань, повторів, неологізмів, градації, термінів, фразеологізмів, тощо.

ВИСНОВКИ

Отже, під час написання роботи ми дійшли наступних висновків.

Публічний виступ – це процес передачі інформації з можливістю вплинути на думку аудиторії, для якої цей виступ здійснюється.

Розрізняють такі види публічних виступів: інформуючи мовлення, аргументуюче мовлення, емоційне мовлення, розважальне і протокольне мовлення.

Мета дуже важлива при підготовці до виступу, важливо врахувати особливості оратора і аудиторії.

До основних цілей відносимо: розвивати пізнавальну діяльність людей, формулювати пізнавальні інтереси, стимулювати громадську і професійну активність.

Розрізняють суспільно-політичний, академічний, судовий, урочистий та церковно-богословський тип публічного мовлення. Формами публічного мовлення є доповідь, повідомлення, виступ, лекція та бесіда

Лекції TED Talks, що набирають популярність у широкого кола реципієнтів, є неоднозначними не лише щодо текстової побудови, стилістичних особливостей та використання неологічної лексики, а й через їхню вузьку жанрову приналежність. Незважаючи на те, що на прикладі виступів TED Talks видаються навчальні посібники, присвячені різним методам вивчення лексики та граматики, лінгвістика на даному етапі не має точних рекомендацій щодо ефективного перекладу такого мовного матеріалу.

Тексти виступів TED Talks є ефективним інструментом популяризації наукової думки. Однак через новизну формату вони залишаються маловивченими і становлять великий інтерес для лінгвістів та перекладознавців.

Дотримання певних літературних норм – запорука успішного виступу. Використання професійної термінології, фразеологізмів або крилатих висловів, використання іншомовної лексики є лексичними особливостями публічних виступів. Крім того, іноді цитати або вирази відомих людей або власні назви чи тропи вживаються, що є також особливостями публічних виступів.

Стилістичною ознакою публічного мовлення стає розмовність, більш вільна синтаксична будова, просторічна лексика, сленг. Вставні слова, різні види запитань, діалогізація, окличні речення, повтори, інверсія та інші прийоми використовуються для привернення уваги аудиторії та її утримання.

Важливо відмітити, що у виступах TED Talks на тему критичних ситуацій помічена велика кількість термінології, а також переважає префіксальне словотворення.

Існують такі види TED talks: просто виступ, монолог в університеті, молодіжні виступи, обговорення освітньої системи, TEDxLive, жіночий Ted Talks, бізнес-сюжети, Ted Talks у бібліотеці, заходи для наближених.

TED Talks – публічні виступи, направлені на ефективне поширення важливих ідей для правильного розуміння і формування ставлення до найактуальніших питань. Конференція сформувала свої власні принципи, до яких відносяться натхненний формат виступу, широта змісту, прагнення

знайти найцікавіших людей. Тематика лекцій дуже різна: від науки до бізнесу та глобальних проблем людства, а поряд із іменитими ораторами успішно виступають молоді та малодосвідчені оратори.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс // Лингвистический энциклопедический словарь. М.: Сов. Энциклопедия, 1990.
2. Бабіч О. В. Поняття комунікативно-дискурсивна культура: історичний аспект //Вісник Національного університету оборони України. – 2013. – №. 6. – С. 7-13.
3. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник/ Флорій Бацевич. К.: Академія, 2004. 342 с.
4. Демьянков В. З. Англо-русские термины по прикладной лингвистике и автоматической переработке текста: в 4 вып. М.: Всесоюзный центр переводов ГКНТ и АН СССР, 1982. Вып. 2. Методы анализа текста. 288 с.
5. Бехта І. А. Сучасні напрями вивчення художнього дискурсу //Наукові записки Луганського національного університету імені Т. Шевченка. Серія «Філологічні науки. – 2011. – №. 1. – С. 33.
6. Блох М.Я. Текст у поступовій динаміці становлення та її сім життів. Мова. Культура. Мовленнєве спілкування. 2013. № 3. С. 5-8.
7. Блох М. Я., Фрейдина Е. Л. Публичная речь и ее просодический строй. – М. : Прометей, 2011. – 236 с.
8. Волковинська В. О. «ВІДКРИТІСТЬ» У СОЦІАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ // Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2016. – №. 14. – С. 19-22.
9. Воронцова Т. А. О соотношении понятий публичный дискурс язык СМИ публичная речь //Вестник Удмуртского университета. Серия «История и филология». – 2008. – №. 3. – С. 17-22.
10. Данилюк Л. В., Рябокiнь Н. О. ПОЛІТИЧНА ПРОМОВА ЯК ЖАНР ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ //ББК 67 П68. – 2018. – С. 47.
11. Демецька Владислава Валентинівна: Теорія Адаптації в Перекладі. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук. Київ, Київський національний університет ім. Т. Шевченка, 2008. 27 с.

12. Демьянков В. З. Англо-русские термины по прикладной лингвистике и автоматической переработке текста: в 4 вып. М.: Всесоюзный центр переводов ГКНТ и АН СССР, 1982. Вып. 2. Методы анализа текста. 288 с.
13. Донець П.М. Національно-культурна специфіка дискурсу / П. М. Донець // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Під загальн. Ред. І. С. Шевченко. – Харків: Константа, 2005. – С. 198–232.
14. Землянова Л. М. Коммуникативистика и средства информации: англо-рус. Толковый словарь концепций и терминов. М.: Изд-во Моск. Ун-та, 2004. 415 с.
15. Коваленко А. Б. Соціальна психологія / А. Б. Коваленко, М. Н. Корнев. – К.: Вид-во «Геопринт», 2006. – 400 с.
16. Комарова, З. И. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике / З. И. Комарова. – Екатеринбург : Изд-во УрФУ, 2012. – 818 с.
17. Красных В. В. “Свій” среди “чужих”: миф или реальность? / Красных В. В. – М.: ИТДГК “Гнозис”, 2003. – 375 с.
18. Куранова С. Дискурсивно-прагматичні особливості інтерв'ю публічної мовної особистості (на матеріалі англійської та української мов) // Мандрівець. – 2012. – №. 6. – С. 50-54.
19. Леонтьев, А.А. Психология общения / А.А. Леонтьев. – М. : Смысл, 1999. – 365 с.
20. Макаренко Є. А., Кучмій О. П. Дискурс // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К: Знання України, 2004 Т.1 760 с.
21. МакКуэл, Д. Журналистика и общество [Текст] / Д. МакКуэл. – М. : МедиаМир, 2013. – 374 с.
22. Мартинюк А. П. Конструювання гендеру в англomовному дискурсі : [монографія] / А. П. Мартинюк. – Харків : Константа, 2004. – 292 с.
23. Мірошниченко І. Г. Стислий текст в українському масмедійному дискурсі // Дис. Дніпро. – 2020.

24. Николаева Т. М. Краткий словарь терминов лингвистика текста // Новое в зарубежной лингвистике. Лингвистика текста / сост., общ. Ред. И вступ. Ст. Т. М. Николаевой. М., 1978. Вып. VIII. С. 467–472.
25. Огієнко І. С. Дискурс та підходи до його аналізу: погляди на проблему сучасних англomовних дослідників // Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Сер.: Філологічна. – 2012. – №. 23. – С. 98-102.
26. Ольшанский Д. В. Основы политической психологии / Ольшанский Д.В. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001. – 496 с.
27. Особливості публічного мовлення Джерело: <http://um.co.ua/5/5-9/5-95038.html>
28. Шарманова Н. М. Дискурс Новітніх Медіа: Інституційність І Стереотипність // Міжнародна науково-технічна конференція Сталий Розвиток Промисловості Та Суспільства – 2015. – С. 80.
29. Петлюченко Н. В. ПУБЛІЧНА ХАРИЗМАТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ // ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені ВН Каразіна № 1023. – 2012. – С. 10.
30. Почепцов Г. Від Facebook'у і гламуру до Wikileaks: медіакомунікації // К.: Спадщина. – 2012. – Т. 464.
31. Пригарина, Н. К. Риторический аспект изучения стратегий и тактик аргументативной деятельности / Н. К. Пригарина // Известия Волгоградского государственного педагогического университета. Языкознание. – 2009. – № 2 (36), ч. 2. – С. 165–168.
32. Что такое TED Talk? Джерело: <https://zanz.ru/chto-takoe-ted-talk/>
33. Al Gore - Climate change is our reality. How do we deal with it (2021)
34. Alexander Belcredi - How a long-forgotten virus can help tackle the antibiotic problem (2017)
35. A-Z. English. Режим доступа: <http://azenglish.ru>
36. Celina de Sola - How mental health care can break the cycle of violence (2022)
37. Chad Frischmann - 100 Solutions to Fight Global Warming (2018)

38. Colette Pichon Battle - Climate change will displace millions. Here's how we prepare. (2019)
39. Habermas, J. The structural Transformation of the Public Sphere. An Inquiry into a Category of Bourgeois Society. Cambridge [Text] / J. Habermas. – Massachusetts : The MIT Press, 1991.
40. His Holiness Pope Francis - Combating climate change is our moral duty (2020)
41. Howard Taylor - Global Initiative to End Violence Against Children (2019)
42. Jan Bremmer - War in Ukraine and consequences for the world order (2022)
43. Jesse GIUNTA RAFEH. How to Deal with Anxiety and Start Living a Happy Life [Электронный ресурс]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YxzP1U5ZuvY>.
44. Joy Wolfram - How Nanoparticles Could Change Cancer Treatments? (2018)
45. Leslie Morgan Steiner - Why Domestic Violence Victims Don't Leave Their Torturers (2013)
46. McKee A. The public sphere: An introduction. – Cambridge University Press, 2005.
47. Kress G. Multimodal discourse analysis // The Routledge handbook of discourse analysis. – Routledge, 2013. – С. 61-76.
48. Mallinder M. Teaching English using TED Talks // EFL Magazine. The Magazine for English Language Teachers, 2016. – August Issue.
49. Reiner Emig. Introduction: contemporary Anglo-German relations // Stereotypes in contemporary Anglo-German Relations / Ed. By Reiner Emig. – New York: St. Martin's Press, 2000. – P. 1–14.
50. Ruzo A. How I found a mythical boiling river in the Amazon [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.ted.com/talks/andres_ruzo_how_i_found_a_mythical_boiling_river_in_the_amazon
51. Seth Berkley - HIV and Influenza – A Strategy for Vaccination (2010)
52. Seriot P. Analyse du discours politique soviétique. – Paris : Institut d'études slaves, 1985.

53. Sophie Rose - How urgent COVID-19 human trials work and why I'm a volunteer (2020)

54. TED talks Джерело: <https://www.ted.com/talks?language=ru>